

Memòria de l'any 2019

MUSEU D'HISTÒRIA DE
BARCELONA

INDEX

1.	PRESENTACIÓ	4
2.	FONS / COL·LECCIONS	12
A)	Increment dels fons	18
B)	Conservació preventiva i restauració	20
C)	Documentació	34
D)	Atenció de consultes	35
E)	Préstecs	35
F)	Fons en línia	37
G)	Arxiu arqueològic	37
H)	Reproduccions	38
I)	Biblioteca i centre de documentació	39
3.	PROGRAMES PÚBLICS	40
A)	Recerca i debat públic	41
B)	Formats expositius. Exposicions temporals	56
C)	Formats orals. Visites i itineraris urbans	64
D)	Formats musicals. Audicions	67
E)	Formats escrits. Publicacions	69
F)	Formats acadèmics. Estudis	71
G)	Projecte escolar	74
H)	Comunicació i difusió	78
I)	Presència als mitjans	79
J)	Accessibilitat i inclusió	80
K)	Públics	82

L)	Usuaris	84
4.	COL•LABORACIONS I RELACIONS EXTERNES	85
A)	Xarxes	85
B)	Convenis i acords	89
C)	Projectes compartits	90
D)	Participacions	92
E)	Relacions institucionals	94
5.	ORGANITZACIÓ	95
A)	Recursos humans	95
B)	Memòria econòmica	96
C)	Obres i manteniment	96
D)	Lloguer d'espais	96
E)	Patrocini	97
6.	RESUM D'INDICADORS	98

1. PRESENTACIÓ

El **Museu d'Història de Barcelona** (MUHBA), ideat al llarg del primer terç del segle XX, prefigurat al Pavelló de Barcelona de l'Exposició Internacional de 1929 i que finalment va ubicar la seva seu principal en 1943 a la Casa Padellàs i a la Plaça del Rei, va combinar des dels seus inicis la dedicació a la recerca i difusió de la història de la ciutat amb la conservació i exposició del seu patrimoni, fins als temps contemporanis. El museu depèn de l'Ajuntament de Barcelona a través de l'**Institut de Cultura de Barcelona** (ICUB).

El MUHBA té una estructura de museu xarxa policèntric, amb les seves sales difoses per la ciutat i ubicades en diferents espais patrimonials, que configuren entre tots ells un marc idoni per abordar la trajectòria de la ciutat, essent alhora un referent a molts barris. Actualment, el museu és present a tots els districtes, excepte l'Eixample i, des que fou segregat del MUHBA el Monestir de Pedralbes, excepte també a Les Corts.

Aquests espais del museu mostren la colònia romana, amb les excavacions de la plaça del Rei i el temple d'August, entre d'altres espais arqueològics de la ciutat antiga; l'urbs medieval, amb el Palau Reial i el call jueu, i la ciutat moderna i industrial, amb l'ambició de capitalitat europea al Park Güell i els relats literaris a Vil·la Joana i amb el proveïment urbà (Casa de l'Aigua), la ciutat del treball (Fabra Coats), l'habitatge (Bon Pastor), la guerra i la postguerra (Refugi 307 i el Turó de la Rovira) i la metròpoli contemporània (Oliva Artés, també amb espais de “museu laboratori ciutadà”).

Aquests espais del MUHBA no funcionen com a àmbits separats i estancs, ans ben al contrari, constitueixen **polaritats** que s'entrellacen per construir un relat flexible i plural de Barcelona, des de diferents perspectives històriques temporals i sectorials. Al cap i a la fi, com s'ha dit, s'ha de veure el Museu com un museu amb les sales per tota la ciutat.

El MUHBA esdevé un **museu de proximitat** sense perdre la condició de museu de la ciutat. Gràcies a aquesta doble dimensió, és un instrument de política urbana amb un potencial notable per difuminar límits i distàncies entre centres i perifèries. Un dels objectius és abordar la perifèria des del centre i alhora la viceversa: portar **centralitat**

cultural als barris, articulant relats i promovent patrimonis en una actuació compartida amb el teixit social i cultural. Cal indicar, en aquest sentit, que la tasca del Museu, a cavall de les polítiques culturals i de les polítiques urbanes, està consolidant, en diàleg amb altres museus de ciutat europeus, un model d'actuació obert a la ciutat i a la ciutadania que tanmateix no ha rebut encara a casa nostra ni el reconeixement institucional ni, sobretot, la dotació pressupostària suficient.

Quant als projectes expositius temporals, aquest 2019 el MUHBA ha promogut un total de sis exposicions de caràcter temporal, dues de gran format i quatre de petit format, que han rebut un total de 101.536 visites.

Les exposicions de gran format han sigut les següents:

1) **Barcelona capital mediterrània**, un projecte aborda la trajectòria de la ciutat i el vincle amb el mar com a motor de la seva història, amb l'exposició **La metamorfosi medieval, segles XIII-XV** al Saló del Tinell, i amb un contrapunt dels nostres dies en **La conquesta del litoral, del segle XX al segle XXI**, a la capella de Santa Àgata.

2) **Barcelona flashback. Kit d'història en 100 objectes**, síntesi experimental radicalment innovadora en les formes de mostrar i situar la trajectòria de Barcelona, amb un mètode de lectura històrica interrogativa i, alhora, una proposta educativa. És, així mateix, un projecte de recerca internacional sobre com vertebrar relat històric, patrimoni urbà i ciutadania per avançar cap a una nova generació de museus de ciutat al segle XXI.

Les exposicions de petit format, realitzades totes elles a petició expressa i directa de l'ICUB, altres ens municipals i entitats, han estat les següents:

1) **Aigua Km zero / BCN**, instal·lació expositiva permanent a la Casa de l'Aigua de la Trinitat Nova, que explica la presència i els usos de l'aigua de proximitat en diverses zones del territori del Pla de Barcelona on aquesta ha tingut una especial significació durant segles.

2) **El Camp de la Bota**, projecte en procés de l'artista Francesc Abad sobre el llegat del passat i la seva repercussió en la contemporaneïtat a partir de la dissecció d'un cas concret, l'afusellament de 1.706 persones, entre 1939 i 1952, per part de la dictadura franquista al Camp de la Bota.

3) **Entre la revolució i el desig. Miguel Núñez a Barcelona**, que recrea gràficament una sèrie de moments de la vida del lluitador antifranquista Miguel Núñez (1920-2008): la tensió de la vida clandestina, l'angoixa de la persecució, el dolor i la barbàrie de la tortura.

4) **Harry Walker: lluita obrera i veïnal**, que s'ha exposat inicialment a les dependències de la presó Model i que s'endinsa en la història l'empresa automobilística Harry Walker, una que sintetitza el passat de Barcelona: una història de desafiament, d'abnegació i de lluita.

Seguint la pauta habitual al Museu de treballar per projectes, quasi tots amb uns quants anys de durada, anant i tornant entre la recerca i la programació pública, les exposicions no han estat sinó un més entre els formats proposats per abordar unes i altres qüestions. L'exposició no ha de ser necessàriament el "format rei" en tots els casos. Entre els altres formats públics del museu també hi ha visites, itineraris, seminaris, conferències, concerts, col·loquis, maques guia i llibres, i entre els terrenys abordats pel Museu destaquen a) la història urbana i de la inserció de la ciutat en àmbits més amplis; b) els camps patrimonials en els quals fa anys que el Museu treballa: arqueològic, arquitectònic, paisatgístic, literari, musical i alimentari; i, finalment, c) l'estudi de les metodologies d'apropiació de la ciutat per una ciutadania diversa: propostes educatives, teoria i pràctica de l'itinerari urbà, etc.

Una de les claus de la programació pública del Museu com a centre de coneixement (aquesta definició engloba amb escreix la de centre de cura d'objectes i programació d'activitats) és no diferenciar entre recerca i difusió, amb les sessions de presentació i debat sobre els resultats de les recerques necessàries per impulsar el Museu sempre públiques, i sense distingir d'entrada entre "públic general" i "públic especialitzat". L'amalgama de persones de formacions i orígens diferents no pot ser un complement, sinó una de les claus d'un museu de ciutat culturalment cohesionador al segle XXI. Els resultats fins ara aconseguits semblen corroborar que la que s'acaba d'exposar és una bona manera per aconseguir un apropament més participatiu, coral i plural, i d'incidir en la visió que ciutadans i visitants tenen de la trajectòria de la ciutat.

En aquest sentit, cal destacar en 2019 el manteniment d'un bon ritme en construcció de la història i el patrimoni de Barcelona des del MUHBA i del seu **Centre**

de Recerca i Debat (el CRED), amb propostes com les que tot seguit s'enumeren, un bon nombre de les quals coproduïdes i cofinançades amb altres entitats acadèmiques, culturals i socials, amb una xifra en augment de propostes conjuntes íntegrament finançades per l'entitat col·laboradora que troba en el Museu en entorn creador de sinèrgies. Destaquen tant els grups universitaris, barcelonins i d'altres contrades, com les institucions culturals, els centres d'estudis locals i les entitats veïnals. En el benentès que, en tots els casos, el rigor en les tasques endegades és la base sobre la qual es poden retrobar múltiples aportacions.

La recerca és un dels fonaments bàsics de la programació pública del Museu, trencant barreres entre innovació i difusió per fer de la construcció de coneixement un procés a l'abast del públic.

Entre les propostes dutes a terme en aquest 2019 podem destacar les següents:

- 1) Jornades *Barcelona hospitalària. La ciutat i els seus hospitals, segles XIV-XVIII*, coordinat per l'Alfons Zarzoso i el Josep Barceló, que explora la història hospitalària de Barcelona;
- 2) Seminari *Entrades reials a Barcelona, 1500-1700*, coordinat per la Tess Knighton i l'Alfredo Chamorro;
- 3) Seminari *La Canadencs: les vuit hores*, que commemora el centenari del famós esdeveniment i que ha estat promogut pel Comissionat de Programes de Memòria;
- 4) Jornada *Bon Pastor. Laboratori d'un barri*, en el qual s'ha treballat amb el Districte de Sant Andreu, l'Institut Municipal de l'Habitatge i Rehabilitació, l'Associació de Veïnes i Veïns del Bon Pastor i altres entitats per tal de crear un punt de vista sobre la història de Barcelona des de l'habitatge a les Cases Barates del Bon Pastor;
- 5) El congrés internacional *Esriptures de l'exili republicà de 1939 i els camps de concentració. 80 anys després*, que ha tingut com a objectiu principal visualitzar les relacions entre les cultures de l'exili republicà del 1939 i les diferents manifestacions de l'univers concentracionari;
- 6) Tercer cicle de conferències *Gent de la Casa Gran (1977-1983)*, organitzat amb l'Associació Consell de Cent i que tracta els serveis culturals, els districtes i la mobilització veïnal durant la transició;

- 7) Cinquè Taller sobre la representació de la ciutat *Barcelona i cinema: Panoràmiques urbanes de la ciutat*, que estudia la representació de la ciutat de Barcelona en el camp del cinema;
- 8) Jornada *Barcelona i la conquesta de Nàpols: El repte d'un canvi geopolític*, que ha volgut calibrar les conseqüències per a Barcelona de la translació dels interessos de la monarquia en el context mediterrani que culminà amb la caiguda de Constantinoble;
- 9) XI Seminari Literatura i Ciutat. *Barcelona ciutat de frontera?*, que examina els vincles entre el Rosselló, Occitània i Catalunya;
- 10) Primer Cicle de cinema al Park Güell. *Nits de cinema al Park Güell*, que a partir d'un recorregut històric des dels anys 60 fins als 2000, descobreix una Barcelona on els habitants conviuen amb la incertesa, on la manca d'habitatge porta a cercar solucions informals i il·legals;
- 11) Tercer Seminari Internacional Memòria literària compartida. *Gare de France*, que investiga les relacions literàries i intel·lectuals entre Catalunya i França a partir del memorialisme;
- 12) Jornada *Teresa Pàmies i les dones del PSUC*, que estudia el paper de les dones al PSUC i en especial el de Teresa Pàmies;
- 13) Jornada *El clima de Barcelona: sequeres i inundacions durant la petita edat de gel (S. XIV-XIX)*, que examina la història de la ciutat des d'una combinació de la història ambiental amb la història social i econòmica;
- 14) Cicle de conferències *1919, un any entre la revolució i la reacció*, que estudia els fets succeïts a Barcelona fa un segle i que plasmaren les tensions en els governs de la Restauració;
- 15) Seminari *Barcino-Tarraco-Roma. Poder i prestigi en marbre*, que vol posar l'èmfasi en el valor de materials com el marbre com a símbols d'estatus, presents en la decoració arquitectònica, l'escultura i l'epigrafia monumental;
- 16) Jornada *Park Güell i metròpoli. Mirades encreuades*, on es presenten mirades que atorguen nous significats als valors del parc des de la perspectiva de la història urbana i els estudis ambientals;
- 17) Jornada *Barcelona hospitalària. La ciutat i els seus hospitals, segles XIX i XX*, que ha volgut contribuir al coneixement de la història hospitalària de Barcelona.

Quant al terreny de la museologia, la sisena sessió del seminari **Reinventar el museu de la ciutat**, amb el títol de **Perifèries i centres**, va tenir lloc el dia 18 de desembre. S'hi ha plantejat com fer un pas endavant en l'aposta per un museu a múltiples escales, reconeixent la història i la cultura dels barris com a història i cultura de la ciutat i viceversa, tant en la construcció del relat urbà com en la gestió pública comunitària dels espais museístics.

Als **Diàlegs d'Història Urbana i Patrimoni**, ben assentats com a format que aplega recerca i difusió a MUHBA Plaça del Rei, es van afegir el 2017 els **Diàlegs d'Història i Literatura**, que tenen lloc a l'espai MUHBA Vil·la Joana, i els **Diàlegs del Park Güell**, centrats en aquest darrer cas en el vincle entre les arts i la ciutat.

En un ambient favorable a l'encreuament d'interessos i de públics, moltes d'aquestes propostes, com ja s'ha dit anteriorment, han comptat amb assistents de procedències molt diverses, en un clima de participació ciutadana, i això tant en els programes desenvolupats a la plaça del Rei com en els projectes i programes a les altres seus.

Respecte al treball en xarxa amb altres ciutats, a escala internacional, s'ha de posar de relleu la continuïtat dels treballs de la xarxa de Museus impulsada des del MUHBA, el **City History Museums and Research Network of Europe**, en estreta col·laboració amb la tasca de la secretaria a Amsterdam i amb la continuïtat dels contactes amb Eurocities i les institucions europees. En aquest mateix context, cal esmentar la reunió dels membres d'aquesta xarxa que va tenir lloc a MUHBA Plaça del Rei els dies 10 i 11 d'octubre, que ha servit per avaluar la feina feta durant els seus deu anys d'existència en el camp de la recerca en història i patrimoni, la construcció de narratives històriques en les exposicions permanents, la creació de col·leccions contemporànies als museus de ciutat i l'anàlisi dels paisatges urbans, entre d'altres. A més, aquest any 2019 es va assistir a la conferència del CAMOC a Kyoto i que es va guanyar la candidatura per a allotjar a Barcelona el proper congrés, que tindrà lloc l'any 2021.

Quant al treball amb xarxes radicades a Barcelona, a banda dels estrets vincles amb la xarxa Espais Escrits, les universitats i els centres d'estudis locals, cal destacar la tasca compartida amb entitats com l'Escola Baixeras, la Taula de l'Eix Pere IV, els Amics de Fabra i Coats, la Fundació Maquinista i Macosa, els antics treballadors de

Pegaso, el Grup de Defensa del Patrimoni de Trinitat Vella, l'AVV del Bon Pastor i l'AVV del Poblenou. Quant al treball en xarxa amb altres ens de l'ICUB, cal destacar la tasca conjunta amb l'AHCB (Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona) i la bona entesa amb el Servei d'Arqueologia.

Esment a part mereix la tasca desenvolupada des del Cercle del Museu, al qual s'han incorporat noves entitats: el Port Barcelona, Fira Barcelona, el Consorci de la Zona Franca i Mercabarna.

A l'hora de mirar cap al futur, un gran resultat de la tasca del Museu serà el del seu programa per als més joves, ideat tant per als temps d'escola com per als temps no lectius, que són sovint els més fecunds a l'hora de motivar l'ànima de conèixer entre els més joves.

El **projecte educatiu del MUHBA** té l'objectiu de proporcionar les claus per llegir, interpretar i construir coneixement sobre la història de la ciutat de Barcelona a partir del seu patrimoni històric i artístic i de les formes i paisatges urbans. Aquest projecte educatiu, que en 2019 ha aplegat una xifra de 44.917 alumnes, programa activitats per a les escoles, des de l'educació infantil fins al batxillerat en forma de visites, itineraris o tallers, i porta alhora a terme el Projecte Educatiu Integrat, el qual agrupa programes de treball conjunt entre el museu i les escoles per tal de construir de forma cooperativa una estratègia de coneixement de la ciutat, a múltiples escales, i d'apropiació del seu patrimoni per part dels alumnes. En aquest context destaquen les iniciatives del **Patrimonia'm**, del **Viatge a Barcelona** i del **Casal d'estiu**. Així mateix, s'han començat a posar les bases per llançar en el curs 2020-2021 la reconfiguració del MUHBA com a **Museu escola**.

Pel que fa al **tractament de béns patrimonials**, destacar les obres de rehabilitació de la façana del Saló del Tinell, al Palau Reial Major. Els treballs han consistit en la neteja de la façana amb especial atenció als elements escultòrics i a les traces de les diverses transformacions i tractaments aplicats a la superfície i la reintegració de morter de junta. A més, aquest treball ha permès obtenir un millor coneixement dels diversos tipus d'acabats i revestiments que han estat aplicats al llarg de la història d'aquest edifici i contrastar-los amb els resultats de la recerca general que el museu està realitzant sobre el Palau Reial Major.

A més, s'ha de posar de relleu el projecte patrimonial de sales del museu dedicades a l'habitatge en una de les primeres promocions públiques d'habitatge popular al **Bon Pastor**, que s'emmarca en una acció amb el Pla de Barris i el districte de Sant Andreu. Aquest any 2019 s'ha portat a terme un tractament de conservació preventiva i restauració a diferents elements de la col·lecció amb finalitat museogràfica de les futures cases de Bon Pastor, una recerca fotogràfica, un treball d'arxiu per tal de poder estudiar socialment (procedència, treball, estudis, components de la unitat familiar, etc) el conjunt de les cases barates del Bon Pastor, entrevistes per fer un seguiment del procés "De la casa barata al pis social" i un estudi arqueològic dels materials arquitectònics.

Finalment, s'ha d'esmentar la posada en marxa de la segona fase del projecte d'Oliva Artés i cal assenyalar que l'ICUB ha traspassat al MUHBA la gestió de l'antic gabinet postal/**col·lecció Marull** que es troba ocupant un espai del Centre de Col·leccions.

Respecte del **patrimoni moble**, cal esmentar tant la tasca regular al Centre de Col·leccions del MUHBA, que es detalla àmpliament en el proper capítol de la Memòria. En 2019 les col·leccions del museu han tingut un augment de 1.087 peces, gràcies sobretot a les tasques d'intervenció arqueològica. Convé subratllar, per últim, que dins del marc de la Col·lecció Contemporània de Barcelona s'ha posat en marxa la creació de la **col·lecció de béns mobles a les Cases Barates del Bon Pastor**, per comptar amb el màxim nombre possible de peces originals en les futures sales del Museu dedicades a l'habitatge.

2. FONTS / COL·LECCIONS

El Departament de col·leccions té cura de les col·leccions de béns mobles i també vetlla per la conservació del béns immobles: jaciments arqueològics, edificis històrics del museu. L'activitat principal del Departament es duu a terme en el Centre de Col·leccions tot i que la gran mobilitat de les col·leccions i el patrimoni dispers en les diferents seus exigeix desplaçar-se a molts altres centres i espais.

MUHBA Centre de Col·leccions, espai ubicat a dues naus de la Zona Franca, aspira a ser un referent R+D+i pel que fa a la conservació i la investigació del patrimoni moble del museu. Al llarg de l'any 2019, el departament ha portat a terme una feina transversal entre els diversos departaments del Museu i s'han fet esforços per consolidar i posar en valor el patrimoni arquitectònic i arqueològic de la ciutat.

Objectes en exposició

En total, aquest any el museu ha exposat 1.047 objectes en les exposicions permanents dels diferents espais patrimonials del MUHBA (732 al conjunt monumental de la Plaça del Rei, 108 al Call, 104 a Vil·la Joana, 68 a la Via Sepulcral, 28 a la Domus Avinyó, 3 a Porta de Mar, 3 a la Casa de l'Aigua i 1 al Temple d'August).

A més, cal afegir 80 peces que s'exposen a l'exposició Barcelona Flashback i 168 que ho han fet a l'exposició Barcelona Capital Mediterrània. El contingut d'aquestes dues exposicions es basa en els fons propis del museu (tot i que també han incorporat peces alienes), de manera que s'ha pogut donar visibilitat, projecció i fins i tot fer brillar peces significatives de les nostres col·leccions. Assenyalar també que acabada l'exposició Barcelona capital mediterrània les peces de les nostres col·leccions s'han quedat al Tinell, en exposició permanent. El disseny de l'exposició ja es va fer amb aquesta intenció i ha suposat una bona inversió en infraestructura (la imatge mostra com ha quedat la presentació de les peces al Tinell després de l'exposició).

Noves adquisicions

Aquest any 2019 hi ha hagut l'adquisició de 1.087 objectes i nous gràcies sobretot a les tasques d'intervenció arqueològica dutes a terme (732). També hi ha 155 peces que provenen del Fons Antic, 110 que han sigut recol·lectades, 1 donació així com 2 compres.

Un dels objectius prioritaris pel que fa al creixement i enriquiment de la col·lecció del Museu, a part del creixent orgànic aportat per l'Arxiu Arqueològic, és el que fa referència als objectes capaços d'esdevenir testimonis de la ciutat contemporània. En aquest sentit, es fan contínues gestions i es treballa en el creixement de la nostra xarxa de complicitats, però no totes les línies de treball iniciades acaben amb resultats positius, almenys a curt termini. A destacar, durant aquest any, l'obtenció d'objectes procedents de dues importants fàbriques. L'antiga fàbrica de gelats Frigo i l'antiga fàbrica Enmasa / Mercedes, del sector de l'automoció, hereva de la històrica Elizalde.

Registre

En aquest any 2019 s'han registrat o documentat un total de 6.809 objectes. Així doncs, fins ara el museu ja disposa d'un total de 52.725 objectes inventariats.

Atenció de consultes

S'han atès un total de 121 consultes a la col·lecció del museu. D'altra banda s'ha d'esmentar que segueix creixent el nombre de consultes per correu electrònic relatives a les col·leccions del museu.

Usuaris/visites del Centre de Col·leccions

A l'Arxiu Arqueològic hi ha hagut 1.850 usuaris entre professionals i empreses que han utilitzat aquest any les dependències de l'Arxiu Arqueològic. Pel que fa els objectes de la col·lecció s'han atès a 2.459 persones més, entre visites de caire professional, institucional, periodístic, docent o investigador.

A assenyalar també com a activitat de difusió la participació del Centre de Col·leccions en les diverses modalitats de portes obertes i a les visites de grups. Tot i que no és un espai obert a la visita regular del públic es considera molt important difondre el coneixement del seus fons i de la tasca que s'hi fa en relació amb la gestió de les col·leccions i el seu estudi. A destacar la seva inclusió en l'activitat del In Museu.

Conservació preventiva i restauració

Garantir la conservació per a les generacions futures dels bens patrimonials, mobles i immobles, que té confiats el MUHBA és una de les raons de ser del museu de la qual és te cura, en primera instància, des del departament de col·leccions mitjançant el servei de conservació preventiva i restauració. Garantir aquesta conservació del patrimoni a llarg termini comporta la necessitat de revisar periòdicament els fons i béns patrimonials custodiats, fer èmfasi en la conservació preventiva i per tant -entre altres coses- en el manteniment de la plena funcionalitat del Centre de Col·leccions, actualitzar permanentment els criteris d'actuació, tenir capacitat de donar resposta a imprevistos, treballar amb sèries llargues de dades i saber-les avaluar, mantenir la plena operativitat de l'arxiu de conservació-restauració, actualitzar coneixements, compartir experiències amb altres professionals, explorar mètodes més sostenibles per a la conservació del patrimoni, difondre la tasca duta a terme, etc. L'expertesa del museu en l'àmbit de la conservació preventiva i restauració fa que sovint sigui requerida la seva participació en altres projectes de l'ICUB o més enllà.

Les principals actuacions en conservació i restauració d'aquest any són detallades més a baix.

Pla d'inventari

El Pla d'Inventari és una iniciativa de l'ICUB, proposada per la Direcció de Memòria Història i Patrimoni i acceptada pel Consell de l'ICUB. Té per objectiu genèric perfeccionar l'inventari de totes les col·leccions patrimonials mobles d'interès artístic històric i cultural municipals per tal de deixar de parlar d'estimacions i al final del projecte conèixer el volum real de les col·leccions que custodien els museus. És un projecte ambiciós, iniciat el 2018 i que per tant es troba en el segon any d'execució. Es previst que pugui tenir continuïtat fins el 2025.

Per al MUHBA els objectius finals del Pla d'Inventari són:

- Tenir registrats a la base de dades tots els objectes existents al Centre de Col·leccions susceptibles de pertànyer a la col·lecció inventariada fins a conèixer amb exactitud el volum real de la col·lecció (excloent el monetari).
- Millora de l'operativitat i la fiabilitat de la base de dades garantint la seva plena utilitat com a eina bàsica de gestió mitjançant la correcta introducció de les dades mínimes necessàries per a cada peça, incloses les imatges
- Revisió una per una, prestatge per prestatge, calaix per calaix, de les sales de reserva, per tal de tenir totes les peces identificades amb la seva ubicació, siglatge i condicions d'emmagatzematge correctes.
- Impuls al registre de material arqueològic pendent de tractament (en aquest cas, el material acumulat pendent de tractament és tant elevat -13.323 unitats d'emmagatzematge pendents- que no es podrà acabar amb l'actual Pla d'Inventari).

Per al període 2018-19 el MUHBA va preveure la formació de tres unitats de treball diferenciades, una destinada a l'Arxiu Arqueològic (integrada per una tècnica arqueòloga), l'altra dedicada a treballar sobre el fons de l'antic Museu Verdaguer MVB (integrada per una tècnica documentalista i una tècnica conservadora-restauradora) i la

tercera centrada en la col·lecció d'Història de Barcelona MHCB (integrada per una tècnica documentalista i una tècnica conservadora-restauradora). Tot aquest conjunt de tasques va ser adjudicat per l'ICUB a l'empresa Veraicon després del corresponent concurs. Completades les tasques assignades a la unitat MVB durant l'any 2018 les tasques del Pla d'Inventari han prosseguit durant el 2019 amb les unitats de registre assignades a l'Arxiu Arqueològic i la col·lecció inventariada. Gràcies a Pla d'Inventari esperem assolir una substancial millora de l'operativitat i la fiabilitat de la base de dades MuseumPlus amb la qual es gestionen les col·leccions del museu.

A més a més s'ha d'assenyalar que gràcies al personal enviat des del programa Treball i Formació del Barcelona Activa s'ha pogut avançar considerablement en la digitalització de l'arxiu de col·leccions. Es pot donar per completada la digitalització de l'arxiu històric de col·leccions, pel que fa als expedients dels objectes. Per a completar la transició digital fa falta, encara, digitalitzar la documentació continguda en caixes i les imatges d'objectes en suport físic. I tot seguit sistematitzar tot aquest material digitalitzat per tal d'integrar-lo en la sistemàtica general de l'arxiu o arxius del museu. En conjunt, aquesta aportació de Barcelona activa ha suposat un pas molt important en el procés de transició digital. Es facilita l'accés a la documentació, s'agilitza la seva consulta i en definitiva es millora l'eficiència dels processos de treball.

És molt important transmetre que el Centre de Col·leccions és així mateix un espai museogràfic i un espai més del MUHBA, no simplement el “Magatzem de la Zona Franca”. A més, són unes sales de reserva o un dipòsit patrimonial rigorosament gestionat. La seva finalitat última va fins i tot més enllà de la custòdia passiva i la conservació del patrimoni per a les generacions futures. Es tracta de conservar però es tracta també, i sobretot, d’activar la gestió del patrimoni com a font de coneixement a tots els nivells, per tal de fer-lo més rendible socialment. Per això, hem començat a estudiar una nova senyalització del Centre de Col·leccions que reflecteixi aquest caràcter d’espai museogràfic.

També es troben al Centre de Col·leccions, en espera de decisió sobre el seu destí, els objectes del Memorial La Rambla 17A, un cop es va complir el compromís municipal de documentar-los íntegrament. Es tracta de 208 caixes (més material de gran format, no encaixat) que ocupen un espai considerable.

D’altra banda, també hi són dipositades, en trànsit, les plaques d’habitatges protegits amb simbologia franquista que els districtes han anat retirant i portant al centre de Col·leccions. Se n’ha patrimonialitzat una mostra representativa i la resta romanen a disposició del Comissionat de Programes de Memòria.

Un altre fons que ocupa un volum considerable d’espai i que encara es troba en procés és el del despatx de Josep Puig i Cadafalch. Més antic és el dipòsit dels motlles de fosa de l’antic Mercat del Born. Complementàriament al que s’acaba de dir convé assenyalar que la millora de les condicions d’emmagatzemament del fons cedit pels Amics de la Fabra i Coats i que es troba dipositat a Can Fabra mateix, és un altre repte pendent.

Per a poder donar el màxim impuls a la formació de col·lecció contemporània s’ha pensat més d’una vegada, tal com planteja la direcció del Museu, que seria òptim poder disposar d’una nau o espai de grans dimensions on es poguessin disposar objectes en trànsit (una mena de “col·lecció franca de Barcelona” d’objectes no donats d’alta com a bens patrimonials però sí amb un número de gestió) que, en primer lloc, permetés operacions de salvament i recuperació de patrimoni interessant, que a més a més per permetés avaluar sense urgències aquest patrimoni salvat i que finalment, i potser el més important, actués com a centre de formació en quant a recerca sobre nous patrimonis. El conjunt d’objectes recollits al Bon Pastor, d’importància fonamental per a aquest

projecte museogràfic, serien un bon exemple d'aquesta tipologia d'objectes capaços d'integrar una "col·lecció franca", quelcom molt propi d'un museu de ciutat, que ha de disposar de recursos àgils per a donar resposta quan es produeix aquesta confluència de polítiques culturals i polítiques urbanes. A més, cal destacar que 18 d'aquests objectes han rebut un tractament de desinsectació i 13 han estat restaurats.

A) INCREMENT DELS FONDS

Aquest any 2019 hi ha hagut l'adquisició de 1.087 objectes i nous gràcies sobretot a les tasques d'intervenció arqueològica dutes a terme (732). També hi ha 155 peces que provenen del Fons Antic, 110 que han sigut recol·lectades, 1 donació així com 2 compres.

Davant l'imminent enderroc de l'antiga fàbrica Frigo del carrer Perú (ara Farggi/Lacrem) es va poder fer una visita per tal d'identificar material d'interès per al Museu (maig). Aquest es va focalitzar en el tauler de control de la instal·lació frigorífica, construït als anys vuitanta del segle XX, ampliat el 1993 arran d'una ampliació de la mateixa instal·lació frigorífica pel trasllat de nova maquinària des d'una planta de Madrid i que va estar en servei fins l'any 2017. Es considera que és un magnífic exponent de tecnologia electromecànica. Reflecteix aquesta fase de l'evolució tecnològica just abans de la plena implantació de l'electrònica, la qual ja no va arribar a estendre's entre les fàbriques de Poblenou perquè la seva arribada va coincidir amb l'inici de la transformació del barri (imatge). Aconseguida la cessió per part de l'empresa Lacrem, durant el mes de novembre es va procedir al desmuntatge, recollida i trasllat a Oliva Artés.

L'actuació i la iniciativa presa pel MUHBA arran de l'atemptat de la Rambla de l'any 2017 va deixar empremta, de manera que enguany, arran de les fortes protestes que es produeixen després de la sentència pel referèndum del 1er d'octubre de 2017 el regidor de memòria, Jordi Rabassa, demana al MUHBA que s'encarregui de documentar-les. S'estudia el tema i es respon en el sentit que es difícil fer-ho sense una infraestructura adient, perquè el tema revesteix molta més complexitat que el memorial de la Rambla i a més no té una plasmació objectual tan concreta. En tot cas, gràcies als serveis municipals de neteja i gestió de residus s'obtenen un contenidor i un bujol cremats com a testimonis de les protestes, que queden dipositats al Centre de Col·leccions.

D'altra banda, s'ha de destacar el projecte de col·lecció en formació sobre habitatge popular a Bon Pastor que, a més a més, ha comportat tractaments de desinsectació i de restauració de mobiliari, de recerca fotogràfica (s'han recuperat 2.500 fotografies i incorporat 2.000 de noves), d'arxiu, buidant per exemple l' Arxiu de l'actual Institut Municipal de l'Habitatge i l'estudi arqueològic dels materials arquitectònics.

Finalment, l'ICUB (Direcció de Memòria, història i patrimoni) ens comunica que està tramitant la donació de sis quadres de Josep Bernat Flaugier sobre el martiri de santa Eulàlia, que s'ha decidit que ingressaran al Museu. El Museu es un dels centres de referència en quant a obra de Flaugier. L'any 2009 ja es va fer una exposició per presentar una altra obra d'aquest pintor, el retrat del bisbe Eustaquio

de Azara i Perera. La tramitació administrativa de la donació culmina el 16 de desembre, però l'ingrés de les obres al museu no es produirà fins l'any vinent.

B) CONSERVACIÓ PREVENTIVA I RESTAURACIÓ

L'any 2019 s'ha fet un salt endavant important en la millora de les condicions de conservació de les col·leccions dipositades al Centre de Col·leccions del museu tot concentrant els esforços en els objectes de pedra de gran format (ZF1: 528 m²) i en els fets de matèria orgànica (ZF2: 79 m²), en total 3.200 objectes. El material petri s'ha esponjat i disposat de manera que sigui accessible amb la mínima manipulació al mateix temps que s'ha fet la neteja i siglatge de les peces que no estaven marcades; també s'han posat cartel·les, amb la fotografia i el número d'inventari, per ser llegides a distància. Els objectes de fusta i teixit han estat revisats, siglats i disposats en nous suports que faciliten la manipulació i minimitzen riscos. Per dur a terme aquestes tasques, l'equip de conservació-restauració del museu ha tingut el suport d'un tècnic contractat dins el Pla d'Inventari promogut per l'ICUB, així com d'un equip de personal especialitzat en la manipulació d'objectes pesants. D'altra banda, s'ha continuat amb la tasca de neteja periòdica i revisió de la col·lecció tan en reserva com en exposició, en total 2.111 objectes.

Paral·lelament, s'han construït nous suports per a peces voluminoses i complexes que permeten aprofitar millor l'espai de reserva disponible i faciliten els moviments. Aquest és el cas de l'escultura del dictador Franco. També s'ha fet el seguiment de la incorporació de nous objectes que incrementen la col·lecció contemporània del museu i els nous ingressos de material procedent d'excavacions arqueològiques.

Una altra de les activitats principals de l'any ha estat la d'assegurar les condicions de conservació i restauració dels objectes seleccionats per formar part de dues grans exposicions pròpies, "Barcelona capital mediterrània" i "Barcelona Flashback", ambdues amb una contribució molt significativa de les col·leccions del museu. Les tasques, realitzades a cavall de les sales de reserva i de les sales expositives, han comportat la revisió de l'estat, la preparació i manipulació durant les sessions de fotografia, el desenvolupament de tractaments de conservació i de restauració, la preparació de suports per a l'adequada instal·lació dels objectes, així com el control

climàtic i la creació de microclimes per a peces amb requeriments de conservació molt específics. També s'ha definit el suport i el sistema de control del microclima interior de la vitrina que es vol construir per exposar, properament, les restes del vaixell medieval "Barceloneta".

En el marc de col·laboració amb d'altres museus el MUHBA ha cedit un nombre important d'objectes de la col·lecció amb motiu en les exposicions temporals organitzades per diverses institucions que han generat les corresponents inspeccions i restauracions d'objectes i també s'han inspeccionat els objectes prestats per d'altres institucions, en total s'han inspeccionat 140 objectes i s'han restaurat 54 peces de la col·lecció. El departament també ha col·laborat activament amb investigadors de diverses institucions aportant els seus coneixements sobre els materials constitutius o les tècniques emprades en la construcció dels objectes del fons el museu, així com fent valoracions i tractaments de conservació per fer possibles aquestes recerques. S'ha posat el focus, especialment, en les restes antropològiques en les quals, des del punt de vista de la conservació, detectem alteracions específiques l'origen de les quals s'està analitzant per aconseguir estabilitzar-les.

En relació el patrimoni immoble que el museu custodia, l'any 2019 ha finalitzat la intervenció a la façana del Tinell. Els treballs han consistit en la neteja de la façana amb especial atenció als elements escultòrics i a les traces de les diverses transformacions i tractaments aplicats a la superfície i la reintegració de morter de junta. Aquesta feina ha permès obtenir un millor coneixement dels diversos tipus d'acabats i revestiments que han estat aplicats al llarg de la història d'aquest edifici i contrastar-los amb els resultats de la recerca general que el museu està realitzant sobre el Palau Reial Major.

D'altra banda s'han d'esmentar les obres que s'estan portant a terme a l'espai **MUHBA Oliva Artés**, que inclouen el seguiment patrimonial i la rehabilitació de la planta superior. El projecte preveu una actuació a la planta altell de la nau amb la finalitat d'adequar-la a l'obertura al públic, augmentant de manera notable el seu espai expositiu. Per altra banda, està prevista la construcció d'un nucli d'escapes i un ascensor que hi donin accés des de la planta baixa. En aquesta planta s'hi actua per incorporar l'espai tancat polivalent amb bar i nous serveis, sota un gran pòrtic que es generarà a l'accés a la Nau. Aquesta ampliació de MUHBA-Oliva Artés, un espai concebut com a museu laboratori i participatiu sobre la història i el patrimoni de la ciutat contemporània, reforçarà el seu paper com a centre de coneixement, afavorirà la integració de l'edifici

en el Parc Central del Poble Nou i el situarà com a pol d'atracció ciutadana i dinamitzador cultural de la xarxa d'espais culturals prevista pel Districte.

Pel que fa els jaciments arqueològics, es continua treballant per tal de minimitzar els problemes derivats de les filtracions d'humitats que incideixen en la conservació dels espais semisoterrats de plaça del Rei afectant les restes arqueològiques. En aquest sentit, conjuntament amb el personal de manteniment, s'han fet noves propostes de millora de les condicions de l'edifici contenidor. D'altra banda, es continua treballant al jaciment de la plaça de la Vila de Madrid i del Turó de la Rovira en la restauració i realització de reintegracions que es renoven periòdicament atès que l'exposició a la intempèrie o l'acció humana les acaba alterant.

L'any 2019 també ha estat fonamental per donar un gran impuls a la millora del sistema de documentació, especialment en relació les fitxes de conservació de les restes arqueològiques de la plaça del Rei. Es tracta de la documentació realitzada al llarg dels darrers 25 anys relativa al seguiment de l'estat de conservació que aplega els resultats de les observacions periòdiques i la descripció i localització dels tractaments realitzats. Aquest treball ha estat possible gràcies a la col·laboració d'una professional contractada dins un Pla d'ocupació municipal de 6 mesos de durada que ha digitalitzat l'arxiu iniciat l'any 1995. Això ha permès avançar en la construcció de l'historial clínic de les restes arqueològiques que actualment està en curs. El pas següent serà avançar cap a la construcció d'un sistema GIS de seguiment i avaluació de l'estat dels jaciments.

1. Conservació preventiva de les col·leccions del MUHBA

- Millores a nivell d'emmagatzematge i marcatge de les col·leccions realitzat en el marc del projecte anomenat Pla d'inventari, impulsat per l'ICUB amb el suport de personal extern.

- Número tal de peces inspeccionades: 3.200

- Sales inspeccionades: Sales de pedra de gran format i de material orgànic i de metalls i vidre (sales: ZF1, ZF2, ZF19). Sales d'objectes de dimensions variables fetes de materials mixtes (inspeccionats parcialment (inclou canvi d'ubicació de peces): Sales ZF3, ZF9, ZF18.

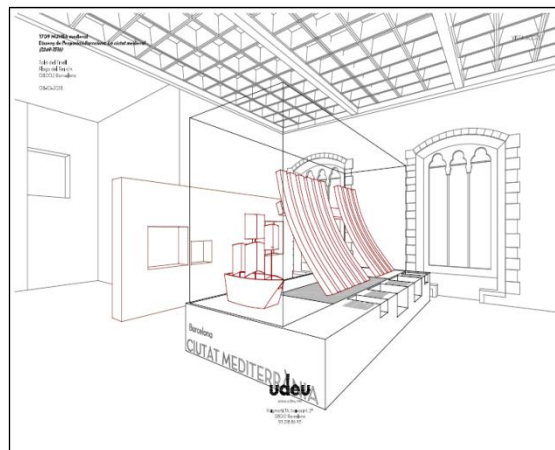
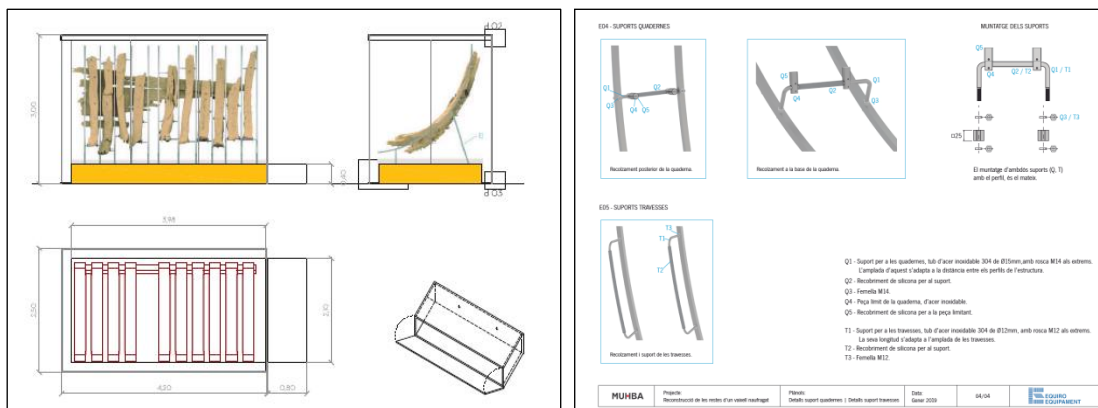
- Tasques de revisió i neteja periòdica anual d'objectes en reserva en el Centre de Col·lecció amb el suport de 2 tècniques de l' empresa ECRA: 18-22/11/2019.

Els treballs consisteixen en la neteja especialitzada, control de l'estat de conservació i millora dels sistemes d'ancoratge d'objectes de gran format ubicats a les sales de reserva ZF1, ZF30. Número total d'objectes inspeccionats: 1.202.

- Tasques de revisió i neteja periòdica anual d'objectes en sales expositives: Conjunt monumental de Plaça del Rei, Call, Vila de Madrid i Domus d'Avinyó.
 - Número total de peces inspeccionades: 909
 - Tasques realitzades: control visual de l'estat de conservació de les peces, amb especial atenció a les metàl·liques per a detecció de clorurs. Neteja especialitzada de cada objecte. Canvi de material tampó per al control higromètric interior dels receptacles (vitrines). Neteja interior de les vitrines.
- Preparació del sistema expositiu del vaixell "El Barceloneta" MHCB42412: definició de les característiques que ha de reunir la vitrina i el sistema de suport per a l'exhibició del derelict.

Les restes del vaixell, afectades per un procés d'acidificació són vulnerables especialment a les variacions de la humitat relativa ambiental, per això s'ha d'exposar dins una vitrina condicionada climàticament. S'ha treballat

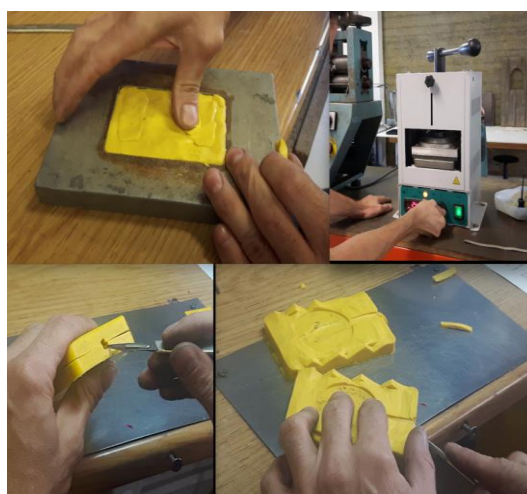
conjuntament amb la dissenyadora de l'exposició d'Udeu per tal de definir les característiques de la vitrina per aconseguir l'equilibri entre el volum d'aire interior que s'haurà de controlar. Juntament amb un industrial del metall s'ha estudiat el sistema de suport del fragment de vaixell que es calcula té un pes de 800 kg. Cal subjectar les 10 quadernes conservades (costelles del vaixell) i les peces de fusta que conformen el folre (traques).

- Preparació de l'embalatge i anàlisi de les alteracions de les restes antropològiques romanes amb grillons procedents de l'excavació efectuada al Born l'any 1991. El treball es desenvolupa arrel de l'estudi endegat per Núria Armentano i en col·laboració amb el Servei d'Arqueologia de Barcelona

- Definició de les característiques de l'estructura de suport de l'escultura eqüestre del dictador Franco i encàrrec del mateix. El suport ha de subjectar l'escultura tenint en compte que està deformada, inclinar-la per tal de reduir l'espai que ocupa, paletitzable per poder traslladar el conjunt de manera còmoda amb traspaleta.
- Petició del Departament de Relacions Institucionals de l'Ajuntament de Barcelona per fer un motlle de la còpia de la medalla de la Ciutat de Barcelona atorgada a Josep Llimona l'any 1932 (MHCB07414) segons model d'Enric Casanovas, per fer-ne una còpia i atorgar la medalla a títol pòstum a Pompeu Fabra. El motlle servirà per fer les noves medalles que lliura la ciutat.

- Tasques de conservació vinculades a l'Exposició Barcelona Capital Mediterrània

- Sessions de fotografia dels objectes seleccionats. Control de seguiment i manipulació del conjunt de peces fotografiades relacionades amb les exposicions Barcelona. Capital mediterrània i Flashback. Número total de peces: 123.
- Estudi de suports i condicionament de vitrines amb requeriments especials. El departament ha previst els suports necessaris: característiques, quantitat, adquisició i els ha sotmès a la validació de les institucions. Prèviament a l'inici de l'exposició ha anat als centres prestadors d'objectes amb una mostra del suport.
- El Departament ha creat una BBDD amb els requeriments de conservació exigits per cada prestador a nivell de temperatura, humitat, manipulació i suports. La base de dades està preparada per especificar la quantitat de productes tampó a afegir a cada vitrina així com les exigències de suports específics.
- Els conservadors-restauradors han fet el seguiment de l'arribada dels objectes vetllant per a que es fes amb les garanties necessàries.
- Les vitrines on s'exposen objectes de metall s'han preparat per a poder generar un microclima específic amb una HR baixa. S'ha procurat segellar-les bé per evitar l'entrada d'aire extern i s'ha procurat que els materials emprats en la construcció interior i en les peanyes fossin el més inerts possibles evitant les superfícies poroses. Per això s'ha sol·licitat que la fusta no vista de les peanyes i bases interiors es folrés amb Marvelseal per evitar que la fusta emanés Compostos Orgànic Volàtils molt perjudicials per al metall (COV).
- Validació de suports especials.

- Tasques de conservació vinculades a l'exposició Barcelona Flashback:
 - Revisió de l'estat de les peces
 - Inspeccions i informes d'estat de conservació d'objectes d'altres institucions
 - Preparació i manipulació durant les sessions de fotografia
 - Desenvolupament de tractaments de conservació i de restauració
 - Preparació de suports i vitrines per a l'adequada instal·lació dels objectes
 - Control climàtic i la creació de microclimes per a peces amb requeriments de conservació molt específics
 - Relació, control i logística de moviments, embalatge i trasllat de les peces de la col·lecció del MUHBA

- Supervisió dels processos d'embalatge, trasllat i col·locació de peces singulars de gran format.

- Tasques de conservació relacionades amb noves adquisicions i muntatges expositius. Elaboració de fitxes d'estat de conservació, redacció del plec de condicions tècniques de préstec, control de l'estat a la sortida i entrada dels objectes prestats a d'altres institucions.
- Emmagatzematge de protecció dels objectes de la col·lecció del MUHBA durant els treballs de rehabilitació dels altells i accessos de la nau de l'antiga fàbrica Oliva Artés. Dins la mateixa nau, es va establir i habilitar una zona segura i protegida per emmagatzemar els objectes, paletitzats i protegits de la pols amb un embalatge aïllant. El conjunt es va tancar, perimetralment, amb un envà i la zona es va senyalitzar convenientment. Les diverses possibilitats d'ubicació i distribució dels objectes van ser estudiades prèviament i les peces de petit i mig format es traslladaren, per motius de conservació i de seguretat, al Centre de Col·leccions del MUHBA. Durant el desenvolupament de l'obra es van fer controls periòdics de l'estat dels objectes i tot el procés va ser oportunament documentat.
- Supervisió del trasllat i muntatge de la màquina de control de fred de l'empresa FRIGO (MUHBA-Oliva Artés), nova adquisició que s'ha incorporat a la col·lecció del museu.
- Supervisió del trasllat de la Maqueta del Port. Exposada a casa Padellàs amb motiu de l'exposició Port Franc.
- Obra de Fernando Prats: Acció defensa passiva MHCB40555. Centre d'Art Fabra i Coats. Preparació de l'obra dins una capsa de conservació amb lateral abatible, estudi d'alternatives a la utilització d'agulles per subjectar-la sobre el

plafó de la paret substituint-les per l'ús de petits imants de neodimi pintats de negre. Sessió amb l'artista per aprovar el nou sistema.

- Guió del cotxe de l'alcalde de Barcelona, bandera republicana (MHCB 6383), sol·licitat per BTV Programa Àrtic dedicat a la Primavera Republicana, es prepara sobre un suport rígid de cartró neutre que servirà tant per a la seva presentació com per a l'emmagatzematge.
- Visita d'inspecció de l'estat de conservació de la donació del Cicle de pintures amb escenes de la vida i martiri de Santa Eulàlia, obra de Josep Bernat Flaugier i elaboració de l'informe d'estat de conservació, supervisió del seu embalatge i trasllat a les instal·lacions del museu així com de la instal·lació a la capella de santa Àgata amb motiu de la seva presentació com a nova adquisició del museu.
- Tractament de conservació preventiva i restauració a diferents elements de la col·lecció amb finalitat museogràfica de les futures cases de Bon Pastor que han inclòs tractaments de desintoxicació i de restauració d'un total de 24 peces de mobiliari. S'ha de destacar el suport i la col·laboració dels veïns i del districte.
- Seguiment regular de l'espai arqueològic de MUHBA Turó de la Rovira i indicació del seu deteriorament.

2. Restauracions

- Tractaments de conservació-restauració dels objectes seleccionats per a formar part de l'exposició "Barcelona Capital Mediterrània": 26 objectes. Entre aquests objectes destaquem un canelobre medieval procedent de Sant Andreu del Palomar.

- Tractament d'estabilització de les alteracions del metall i preparació del suport expositiu per a una espasa medieval procedent de la Plaça Pau Vila.

- Tractament dels objectes seleccionats per a formar part de l'exposició "Barcelona Flashback".
 - Revòlver MHCB32850. Estabilització.
 - Capseta d'ivori MHCB4319. Consolidació.
 - Debanadora de la col·lecció Fabra&Coats. Neteja.
- Restauració de la pintura "Retrat d'un Guàrdia Municipal" de Pedro Vidal de Solares y Cárdenas (R-2960) cedida en préstec a Museum of Impressionism, Moscú. Restauració de la pintura realitzada per Rosa Marina Ruiz.

- Tasques de muntatge de peces i neteja del revers peces cedides en préstec al Museu del Disseny.
- Tractament peces exposades al Centre Cultural de El Born.
- Tractaments d'alteracions detectades en les inspeccions rutinàries de les exposicions permanents.

3. Control de les condicions de conservació que ofereixen les sales i els edificis

- Instal·lació del nou sistema de clima del Tinell. A principis d'any s'instal·la un nou deshumectador.
- Buidatge i estudi estadístic de dades de clima de les sales expositives i de les sales de reserva.
- Monitoratge de plagues: Inspecció anual per a la detecció d'activitat xilòfaga als edificis del Conjunt Monumental de la Plaça del Rei; Inspecció anual per a la detecció d'activitat xilòfaga Casa del Guarda del Park Güell; Inspecció trimestral de trapes amb la identificació d'espècimens perniciosos per a les col·leccions a les sales de reserva del Centre de Col·leccions; Seguiment de la problemàtica generada per la detecció de rates al jaciment arqueològic de Plaça del Rei; i Detecció i

identificació entomològica d'una eclosió d'insectes voladors detectada al centre del Call.

4. Conservació del patrimoni immoble

- Seguiment de l'etapa final de la intervenció de restauració de la façana del Tinell. Projecte de Rehabilitació de la façana del Saló del Tinell contractat per l'ICUB. Els treballs han consistit en la neteja de la façana amb especial atenció als elements escultòrics i a les traces de les diverses transformacions i tractaments aplicats a la superfície i la reintegració de morter de junta.

- Seguiment periòdic de l'estat de conservació dels jaciments museïtzats mitjançant inspeccions periòdiques amb elaboració de fitxes d'estat a tots els espais dependents del museu.
- Seguiment de l'estat de les filtracions i desenvolupament del dispositiu d'urgència durant els episodis de pluja: renovació constant de materials absorbents en els punts actius.
- Supervisió i protecció de l'àrea arqueològica afectada per les tasques de sanejament de la jàssera sota Casa Padellàs (sector E): tractament de l'òxid de les estructures metàl·liques i pintat.
- Sessió de coordinació del manteniment del jaciment de Sant Honorat amb la seva responsable per part de la Generalitat.

5. Intervencions en el patrimoni immoble.

- Subsòl arqueològic del Conjunt Monumental de Plaça del Rei.

- Neteja final del revestiment de la Cel·la Vinària (estructura J-30) amb problemes de descohesió.
- Consolidació amb Nanocalç al sector Tintoria: aplicació en extensió a tot el diàmetre del tall on es va fer la cata i afegir 2 proves més sobre el paviment de Signinum de l'estança.
- Tractaments contra el biodeteriorament: Torre i estructura B-52.
- Necròpolis Vil·la de Madrid: Estudi de la composició del morter per a la consolidació de la Cupa i repicat i nova reintegració de les cupes.
- Pati Llimona – Regomir: Consolidació d'una de les pedres d'un arc.
- Temple d'August: Consolidació d'un fragment de pedra després del Podi.
- Avinyó: Consolidació de tesselles del paviment de mosaic d'Opus Tesselatum.

- Turó de la Rovira. Consolidacions: Llinda barraca sota Bateria C; Mur barraca sota Bateria C; i Mur Bateria A.
- Refugi 307: Estudi de les possibilitats de tractament de rètols malmesos R-4 i R-5: Inspecció amb llum UV.
- Oliva Artés: Inspecció per a valorar els efectes d'una rasa oberta dins el tancat on s'ubiquen els objectes de la col·lecció de gran format durant les obres de rehabilitació de l'edifici.
- Despreniments de la façana de Casa Padellàs.

C) DOCUMENTACIÓ

Col·lecció inventariada

El Museu s'ocupa de la millora de la base de dades de la seva col·lecció que es realitza a MuseumPlus. En aquest any 2018 s'han registrat o documentat un total de 6.809 objectes. Així doncs, fins ara el museu ja disposa d'un total de 52.725 objectes inventariats. A assenyalar que el programari MuseumPlus es troba al final de la seva vida útil i que l'ICUB ja ha començat a estudiar i planificar la seva substitució per un nou programari (RIA).

Les tasques del Pla d'Inventari a les quals s'ha fet referència específica abans han tingut com a resultat un nombre significatiu de noves altes, o sigui, creixement quantitatiu de la col·lecció tant a l'Arxiu Arqueològic com entre la col·lecció inventariada, degut, en bona mesura, a la regularització i localització de peces orfes que encara no tenien número d'inventari assignat.

També es troben al Centre de Col·leccions, en espera de decisió sobre el seu destí, els objectes del Memorial La Rambla 17A, un cop es va complir el compromís municipal de documentar-los íntegrament. Estem parlant de 208 caixes (més material de gran format, no encaixat) que ocupen un espai considerable.

Pel que fa a Restauració i Conservació, també s'ha treballat l'adequació de l'arxiu d'intervencions en les estructures arqueològiques del subsòl del Conjunt Monumental de Plaça del Rei amb participació del Pla d'Ocupació. Aquesta feina ha comportat la digitalització de fitxes antigues, localització en mapa, inclusió de documentació gràfica i actualització de les nomenclatures dels arxius. El resultat ha estat la regularització de l'arxiu amb un total de 275 fitxes entre els 4 sectors del subsòl: Casa Padellàs, Plaça del Rei, Tinell i Carrer dels Comtes.

Pel que fa al projecte de **Bon Pastor**, s'han tractat aproximadament 2.500 fotografies de les quals 650 es van escanejar en alta qualitat. També s'han incorporat 2000 fotografies més de l'estudi portat a terme per la Universitat de Barcelona. També

s'ha estudiat la necessitat de poder arribar a la font primària dels arxius per tal de poder estudiar socialment (procedència, treball, estudis, components de la unitat familiar, etc) el conjunt de les cases barates del Bon Pastor.

D) ATENCIÓ DE CONSULTES

S'han atès un total de 121 consultes a la col·lecció. D'altra banda s'ha d'esmentar que segueix creixent el nombre de consultes per correu electrònic relatives a les col·leccions del museu (i a altres aspectes de la història de Barcelona) que ja es detectava en anys anteriors. Cada vegada és més significatiu el nombre de consultes que arriben de l'estranger. Aquesta atenció a consultes externes i internes és una activitat que cada vegada requereix més temps de dedicació per part del personal del departament.

E) PRÉSTECES

Al llarg d'aquest any hi ha hagut un total de 2.583 objectes en préstec en altres museus i institucions sigui amb un caràcter de més llarga, 2.550 peces, o curta durada, 33.

Els préstecs de llarga durada estan sobretot centrats en l'exposició permanent del Centre de Cultura i Memòria de El Born CCM, que té 2.186 peces del MUHBA, però també s'han cedit peces al Museu Marítim de Barcelona per a la seva exposició permanent (68), al Museu de Ceràmica de Barcelona (65), al Castell de Montjuïc (61) o a l'Acadèmia de Bones Lletres per a la Galeria de Catalans Il·lustres (46).

Entre els préstecs de curta durada cal destacar les 15 peces cedides a l'Arxiu Històric de Barcelona per a l'exposició *Aureli Capmany i l'educació dels infants* o les 5 cedides al Palau de la Virreina per a l'exposició *Ángeles Nuevos. Escenas de la reforma de la plaza Gardunya, Barcelona (2005-2018)*. També s'han cedit peces a altres institucions com el Museo Impressionista de Rússia, el Museu Militar de Toledo, el

Museu del Monestir de Sant Cugat o el Caixa Fòrum, tant el de Barcelona com el de Madrid.

Relació de peces cedides en préstec de llarga durada segons els centres:

El Born CCM	2.186
Museu Marítim de Barcelona	68
Museu de Ceràmica de Barcelona	65
El Castell de Montjuïc	61
Acadèmia de Bones Lletres	46
Diputació de Barcelona	35
Museu de les Aigües-Fundació AGBAR	29
Ajuntament de Barcelona	16
Museu d'Història de Catalunya	15
Monestir de Pedralbes	12
Museu de les Cultures del Món	6
Museu Etnològic de Ripoll	3
Museu del Disseny de Barcelona	2
Palau de Pedralbes	2
Museu d'Arqueologia de Catalunya	1
Ajuntament de Sant Vicenç dels Horts	1
Monestir de Sant Benet (Montserrat)	1
Museu Olímpic i de l'Esport	1

Relació de peces cedides en préstec de curta durada segons els centres:

Arxiu Històric de Barcelona	15
Palau de la Virreina – ICUB	5
Ajuntament de Barcelona	3
Caixa Fòrum de Madrid	2
Caixa Fòrum de Barcelona	2
Museu del Monestir de Sant Cugat	1
Museu Militar de Toledo	1
Museu Impressionista de Rússia	1
Museu del Cinema (Girona)	1
Fabra i Coats. Centre d'Art Contemporani	1
BTV	1

F) FONTS EN LÍNIA

Aquest any s'ha treballat i s'ha seguit avançant en la tasca de finalitzar un catàleg digital que permeti oferir les peces del MUHBA en línia i així poder mostrar les peces del museu que no estan exposades enlloc. Aquesta iniciativa va començar fa anys i, presumiblement, conclourà a inicis de l'any 2020. Ara mateix ja está pràcticament tot a punt per al llançament a consulta en línia de vora un miler de peces, principalment les que formen part de l'exposició permanent a MUHBA Plaça del Rei i a MUHBA El Call així com les que han format part de l'exposició *Barcelona Capital Mediterrània* i de *Barcelona Flashback*.

G) ARXIU ARQUEOLÒGIC

L'arxiu arqueològic, el qual forma part del centre de col·leccions, ha continuat amb la seva activitat com a espai de tractament de materials arqueològics.

Aquest any 2019 han ingressat procedents de noves excavacions 801 caixes/unitat d'emmagatzematge de 74 intervencions. A finals d'any a la base de dades del MuseumPlus de l'arxiu arqueològic hi ha un total de 12.357 caixes/unitat d'emmagatzematge registrats o inventariats que són el resultat d'un conjunt de 312 intervencions, mentre que pendents de registrar queden 14.304 caixes/unitat d'emmagatzematge d'intervencions antigues que es van regularitzant any rere any.

El total de l'arxiu arqueològic és de 27.088 caixes.

A més, l'arxiu arqueològic ha rebut la visita de 1.850 usuaris i així com 27 visites professionals i una de caràcter institucional.

H) REPRODUCCIONS

El Museu ha realitzat una lliure difusió de reproducció d'imatges dels seus espais per usos com els editorials o periodístics excepte en una sèrie de casos en què s'han sol·licitat formalment la reproducció de peces de la seva col·lecció. Aquest any se n'han comptabilitzat un total de 15 peticions d'autoritacions de reproduccions de peces del museu, que han sigut demanades també per editorials, museus, diaris, empreses o persones particulars. Entre les peces demandades, es poden esmentar reproduccions del rellotge dels flamencs, del retrat d'Antoni Capmany, d'una pintura sobre tela de Sant Josep Oriol o de la pintura d'Otger Cataló de Claudi Lorenzale.

Per altra part, en tenir en règim obert la major part dels materials disponibles des de la pàgina web, l'accés és lliure.

I) BIBLIOTECA I CENTRE DE DOCUMENTACIÓ

El MUHBA disposa d'una biblioteca pròpia que es troba a la Casa Padellàs. És sobretot d'ús intern, però s'obre als estudiosos i investigadors de la cultura barcelonina, però al mateix moment també a tota la ciutadania interessada en la ciutat. Està especialitzada en patrimoni i història urbana de Barcelona, des dels seus orígens fins a

la contemporaneïtat amb una atenció preferent envers les fonts documentals de la seva cultura material. Entre els diferents serveis que ofereix, estan l'accés i la consulta a sala, informació i consultes bibliogràfiques, reproducció de documents i connexió Wifi.

Dades de l'any 2019

Adreça web: <http://catalegbiblioteca.museuhistoria.bcn.cat>

Nombre d'usuaris	1.008
------------------	-------

3. PROGRAMES PÚBLICS

En la línia de renovar els llenguatges del Museu com a pols de coneixement i apropiació del patrimoni al servei de la ciutadania, el MUHBA treballa per formats considerats tots ells equivalents i amb un interès variable segons els temes i propostes, començant per la necessitat de fonamentar moltes propostes en recerca pròpia i difuminant l'esquema que divideix entre “exposicions” i “altres activitats”. Aquest esquema atorgava un paper de privilegi possiblement excessiu a les exposicions, com a herència dels temps previs a la multimedialitat del nostre temps. Aquesta qüestió és especialment rellevant en el cas dels museus d'història de ciutat, que han de ser inseparables del seu entorn urbà.

Aquest any 2019 s'han organitzat sis exposicions temporals, dues de gran format (**Barcelona capital mediterrània** i **Barcelona Flashback. Kit d'història en 100 objectes**) i quatre de petit format, totes elles en col·laboració amb altres entitats o sectors municipals (**El Camp de la Bota; Aigua Km zero / BCN; Entre la revolució i el desig. Miguel Núñez a Barcelona; i Harry Walker: lluita obrera i veïnal**, que s'ha exposat a les dependències de la Presó Model de Barcelona). En total, han rebut un conjunt de 101.536 visites.

Així mateix destaquen la realització de 620 itineraris i visites públiques que han comptat amb 14.266 usuaris. Quant als més joves, s'han portat a terme 1.821 activitats en diversos formats (visites guiades, itineraris, tallers didàctics, etc.) que han aconseguit aplegar 40.363 alumnes i que detallem més endavant. Quant al conjunt de diàlegs i conferències, jornades i seminaris, presentacions i audicions, 56 en total, el total de persones que les han freqüentat ha estat de 2.423. La programació en aquests formats s'agrupa en els diferents cicles del Centre de Recerca i Debat i les programacions sobre patrimonis musicals, totes dues realitzades entre diferents seus del Museu, relacionades amb els altres formats de la programació, començant per les exposicions.

Finalment, i amb l'ànim de ser el portal de la ciutat no tan sols per als visitants, s'ha d'esmentar la continuació de **This is Barcelona/Benvinguts a la ciutat**, un programa en diferents idiomes de coneixement de la ciutat adreçat a persones

refugiades, nouvinguts i a disposició de les institucions d'acollida. Aquesta activitat no la pot organitzar el Museu per ell mateix, sinó que convé actuar sempre de manera coordinada amb les instàncies d'acollida de l'Ajuntament i la Generalitat.

Aquests resultats han estat possibles gràcies a la col·laboració i el treball compartit del Museu amb diferents institucions i agents de l'àmbit públic i privat, a l'aprofundiment i l'articulació del discurs museístic del MUHBA que es posa de manifest en una gran combinació de formats (espais museïtzats, exposicions, visites, guies d'història urbana, models d'espai virtual, concerts, publicacions, jornades i seminaris) i també a l'afermament del programa educatiu integrat.

Quant als espais patrimonials, amb les seves respectives exposicions estables, el Museu d'Història de Barcelona ha comptabilitzat enguany un total de **926.235 visites**. A aquesta xifra **s'han de sumar les 411.226 persones** que van visitar el Temple d'August i l'espai museïtzat de Santa Caterina, que es consideren espais patrimonials i es computen a part.

A) RECERCA I DEBAT PÚBLIC

El **CRED** (Centre de Recerca i Debat del MUHBA) no és un departament amb entitat i personal específics, sinó un node de confluència entre processos d'investigació des de tots els àmbits del Museu, els quals nodreixen sessions públiques en formats diversos. S'inclouen un bon nombre de projectes que, dins de la línia de programació del Museu i en conveni amb aquest, han estat proposats i finançats per altres institucions acadèmiques i culturals.

La recerca és un signe d'identitat de la programació pública del Museu d'Història de Barcelona i s'organitza amb el propòsit d'aconseguir el màxim de sinèrgies per nodrir tot el sistema del Museu. Aquesta és una especificitat de molts museus de ciutat, no tan sols del de Barcelona.

En el cas dels museus d'arts, ciència i tècnica, com també en els museus d'història nacionals, existeixen a les universitats i altres institucions acadèmiques els departaments corresponents que produeixen el coneixement adient per nodrir el discurs museològic. No és així en el cas dels museus de ciutat, ni a Barcelona ni a moltes altres urbs

europèes, d'aquí la necessitat específica d'una relació intensa amb els centres de recerca en arqueologia i en història urbana que no eximeix el museu de dedicar-se a la recerca pròpia per poder substanciar els seus programes públics.

En el cas del MUHBA, amb una llarga tradició, des de les recerques promogudes pel fundador del Museu, Agustí Duran i Sanpere, i des del Seminari d'Arqueologia i Història de la Ciutat, iniciat en 1959 pel director Frederic Udina, acompanyades de publicacions d'una gran qualitat.

Hores d'ara, la recerca és com més va menys una activitat reclosa a l'interior del Museu i ha passat a articular la programació pública, en format de diàlegs seminaris, jornades, però també exposicions, concerts, visites i rutes urbanes. Difundir els límits entre recerca i difusió és, en aquest sentit, una de les més importants contribucions que un museu de ciutat pot efectuar a la democratització del coneixement i al trencament de les barreres entre cultura i educació.

El Centre de Recerca i Debat del MUHBA s'ha convertit en el motor essencial no tan sols del funcionament de tot el Museu, sinó del seu paper R+D+i com a centre exportador de coneixement.

Les línies en què treballa el MUHBA són les següents:

a) *relats històrics* de Barcelona, en múltiples modalitats i èpoques, per atendre la història de la ciutat, amb fonts arqueològiques, documentals, gràfiques i orals, en bona entesa amb el Servei d'Arqueologia i l'AHCB; i també relats literaris de Barcelona, dins del Projecte Vil·la Joana; b) *patrimoni i paisatge* (en cinc línies: arqueològic, arquitectònic-paisatgístic, literari, musical i alimentari) destinades a nodrir la programació pública del Museu en diferents formats i, en especial el programa d'exposicions; c) *innovació ciutadana* (educació, alzheimer); d) *documentació i conservació de béns mobles*, que inclou una línia de recerca bàsica per al Museu, amb l'estudi dels seus objectes, i e) *tecnologies de la representació*: escanejat làser i tridimensionalitat, cartografia històrica i museologia virtual.

L'estratègia és en tots els casos la mateixa: tot allò que s'ha de preparar o estudiar, primer convé mostrar-ho públicament a través del Centre de Recerca i Debat

del MUHBA, en les programacions a Plaça del Rei, Vil·la Joana, Park Güell, Oliva Artés i altres seus del Museu.

Es així com es pot nodrir gairebé sense cost afegit –perquè són recerques que igualment resulten imprescindibles – un bon programa d’estudis innovadors, mostrant i exposant en públic, pura i simplement, els treballs que per als treballs de cura d’objectes, de preparació d’itineraris i exposicions, de recuperació de productes patrimonials i d’atenció als diversos públics del museu.

Aquesta manera de treball en règim de portes obertes ha generat així sinèrgies que en multipliquen el resultat, per l’interès d’altres institucions que fan estudis sobre Barcelona d’arribar a acords programàtics amb el Museu i mostrar-ne els resultats dins de la programació del MUHBA, en forma de jornades i seminaris, sia en format de presentació de recerques fetes sia, en la modalitat museu laboratori, per incentivar noves recerques.

Cal afegir, finalment, el “motor d’arrencada” de tot el sistema, que són els Diàlegs, actualment d’història urbana i patrimoni a MUHBA Plaça del Rei, d’història urbana i literatura a MUHBA Vil·la Joana i d’història urbana i arquitectura a MUHBA Park Güell. En els diàlegs es presenten recerques ja efectuades o bé en curs, d’altres institucions i entitats i del propi Museu, dins de les línies de treball anteriorment esmentades. El seu paper dinamitzador i orientador de tot el conjunt és molt valuós.

Diàlegs d’història urbana i patrimoni

Els Diàlegs d’Història Urbana i Patrimoni són un cicle propi de conferències, que es fan en dilluns a la Sala Martí l’Humà de l’espai MUHBA Plaça del Rei, i constitueixen el format més flexible per explorar noves idees i per comunicar estudis sobre la trajectòria de la ciutat, el seu patrimoni historicoartístic i les representacions urbanes de Barcelona i altres ciutats.

- 1. Polítiques alimentàries de subsistència Barcelona del segle XVIII: els preus i els seus efectes en la redistribució econòmica i el benestar social.** A càrrec de Mercè Renom, 14 de gener de 2019.

2. **L'empremta jueva a la Guerra Civil Espanyola, 1936-1939.** A càrrec de Manu Valentín, 28 de gener de 2019.
3. **Sant Andreu de Palomar. República i guerra (1931-1939).** A càrrec de Pau Vinyes i Roig i Jordi Rabassa Massons, 11 de febrer de 2019.
4. **Impacte de la Comuna de Paris a Barcelona: sindicalisme i republicanisme en la Barcelona de 1871.** A càrrec d' Albert Garcia Balañà. 25 de febrer de 2019.
5. **Pobresa, canvi institucional i transformació urbana, segles XVI i XVII. Una primera aproximació comparativa: La Habana, Girona, Barcelona.** A càrrec de Celine Mutos, Dolores Guerra i Montserrat Carbonell, 11 de març de 2019.
6. **Els ceramistes a la Barcelona moderna.** A càrrec d' Isaac García-Oses, 25 de març de 2019.
7. **Cuines de Barcelona. El laboratori domèstic de la ciutat moderna (1859-1976).** A càrrec d' Isabel Segura, 8 d'abril de 2019.
8. **Els xinesos barcelonins. Evolució de la seva residència.** A càrrec de Joaquín Beltrán, 29 d'abril de 2019.
9. **Els orígens de la indústria dietètica catalana (1880-1935). Farmacèutics i metges.** A càrrec de Josep Boadella, 13 de maig de 2019.
10. **Barcelona 985-1317. La construcció d'un empori i d'una capital Mediterrània Occidental.** A càrrec d' Antoni Riera Melis, 27 de maig de 2019.
11. **La Barceloneta i la immigració valenciana als anys 30.** A càrrec de Kenneth Pitarch, Conchi Villar i Antonio López-Ga, 17 de juny de 2019.
12. **Barcelona: l'atracció exterior de "l'autèntica" i contradictòria capital europea d'Espanya (1930-1940).** A càrrec de Arnau González Vilalta, 16 de setembre de 2019.
13. **La façana litoral de Barcelona abans de l'enderrocament de les muralles.** A càrrec de Ramon Pujades i Mikel Soberón, 30 de setembre de 2019.
14. **La vida musical urbana de la Barcelona moderna.** A càrrec de Lluís Bertran, 14 d'octubre de 2019.
15. **Edificis ferits. Proposta d'una arqueologia dels bombardejos de la Guerra Civil Espanyola (1936-1939).** A càrrec de Laia Gallego, 28 d'octubre de 2019.
16. **Cartografiar l'entorn urbà. El pla de Barcelona i el seu entorn a la fi del segle XIX.** A càrrec de Jesús Burgueño, 11 de novembre de 2019.
17. **Noves tecnologies aplicades a la classificació ceràmica en arqueologia: resultats dels projecte ArchAide.** A càrrec de Jaume Buxeda, Marisol Madrid, Eva Miguel, i Mireia Pinto, 25 de novembre de 2019.
18. **Un combat per la memòria: el nomenclàtor de Barcelona, del franquisme a la democràcia.** A càrrec de Joan Fuster, Marc Gil i Jaume Subirana, 9 de desembre de 2019.

Els patrimonis literaris es troben organitzats en cicles com els calidoscopis literaris i les traces literàries, dos formats propis de conferències que es fan a MUHBA Vil·la Joana i que giren al voltant de temes literaris i de la ciutat de Barcelona.

1. **Foix, flâneur a Barcelona**, a càrrec d' Antoni Martí Monterde, i **Hereu d'un nissaga morta**, espectacle a càrrec de moixic i Volianna. 27 de gener de 2019, MUHBA Vil·la Joana.
2. **Foix-Ferrater**, a càrrec de Jordi Cornudella. 17 de març de 2019, MUHBA Vil·la Joana.
3. **Verdaguer i Brossa en diàleg**. Recital a càrrec de Misael Alern i Raquel Santanera. Organitzen: Fundació Brossa i Fundació Jacint Verdaguer. 9 de juny de 2019. MUHBA Vil·la Joana.

Diàlegs del Park Güell

Els diàlegs d'història, arquitectura i forma urbana, que tenen lloc a l'espai a MUHBA Park Güell-Casa del Guarda, han continuat amb el cicle Elogis de la corba, iniciat l'any anterior, i han seguit amb altres conferències que han aprofundit en l'obra d'Antoni Gaudí.

1. **La mirada matemàtica al patrimoni: el cas del Park Güell**. A càrrec de Teresa Ticó. 7 d'octubre de 2019.
2. **El Park Güell: ecologia versus gaudi ciutadà?** A càrrec de Josep Maria Llorach i Joan Manel Riera. 21 d'octubre de 2019.
3. **L'ús ciutadà del Park Güell a través de la fotografia**. A càrrec de Marta Delclòs. 4 de novembre de 2019.

Jornades, seminaris i cicles de conferències

1. **Jornades. Barcelona hospitalària. La ciutat i els seus hospitals, segles XIV-XVIII**. MUHBA Plaça del Rei, 17 i 18 de gener de 2019.

“Barcelona hospitalària” és un projecte d’estudi de llarga durada, des de l’època medieval fins a l’actualitat, sobre la història hospitalària i assistencial de la ciutat de Barcelona. En aquesta ocasió presentem la primera jornada de treball, que abraça els períodes medieval i modern. Es tracta d’un projecte que considera la institució pública d’assistència a l’espai urbà com una peça clau en la reproducció de la col·lectivitat urbana i de les idees sobre la comunitat i ciutat, des de l’època medieval fins a l’actualitat. Aquesta recerca històrica ens permetrà continuar el projecte en forma d’un llibre i una exposició, que aportaran a la ciutadania noves claus per entendre on som i quina ciutat volem.

Coordinació científica:

Alfons Zarzoso, Museu d’Història de la Medicina de Catalunya, i Josep Barceló, Universitat Rovira i Virgili.

Amb la intervenció de: Jon Arrizabalaga, Josep Barceló, José Luis Betrán, Pol Bridgewater Mate, Montserrat Carbonell, Adrià Cases, Lluís Cifuentes, Josep M. Comelles, Antoni Conejo, Francesca Español, Carmel Ferragud, Reis Fontanals, Teresa Huguet, Ximena Illanes Zubieta, Clara Jáuregui, Jaume Marcè, Salvatore Marino, Àlvar Martínez-Vidal, Laura Miquel, Núria Montes, José Pardo-Tomás, Antoni Riera Melis, Pilar Salmerón, Maria Soler, Miquel Terreu, Roser Tey, Begonya Torres, Carles Vela i Teresa Vinyoles.

Link: <https://ajuntament.barcelona.cat/museuhistoria/ca/barcelona-hospitalaria-la-ciutat-i-els-seus-hospitals-segles-xiv-xviii>

2. Seminari. Entrades reials a Barcelona, 1500-1700. MUHBA Plaça del Rei, 24 i 31 de gener de 2019.

Al llarg dels segles, les entrades reials foren moments essencials que reflectien, mitjançant la posada en escena, les relacions polítiques entre la monarquia i la ciutat. Les entrades tenien una naturalesa doble: formaven part de les festivitats urbanes alhora que constituïen el cicle festiu i de les celebracions de la monarquia. Aquest seminari ha reunit experts en la història de la cultura de la ciutat de Barcelona a l’edat moderna.

Coordinació científica: Tess Knighton, ICREA-IMF, CSIC i Alfredo Chamorro, historiador.

Amb la intervenció de: Alfredo Chamorro, Tess Knighton, Francesc Massip, Ida Mauro, Maria Ángeles Pérez Samper i Jordi Raventós.

Link: <https://ajuntament.barcelona.cat/museuhistoria/ca/entrades-reials-barcelona-1500-1700>

3. **Seminari. La Canadencia: les vuit hores.** MUHBA Plaça del Rei, 28 de febrer de 2019.

L'hivern de 1919 la vaga de La Canadencia va marcar un punt d'inflexió en la lluita obrera. Va ser l'ocasió de posar en pràctica el Sindicat Únic aprovat pels cenetistes al Congrés de Sants. La consecució de la jornada de vuit hores mitjançant la vaga va esdevenir una fita en el món sindical. En aquell ambient, el projecte de la patronal d'articular també un Sindicat Patronal Únic va resultar atractiu per a molts sectors empresarials. La conseqüència de la vaga va ser una forta repressió patronal i militar.

Promogut pel Comissionat de Programes de Memòria.

Amb la intervenció de: Soledad Bengoechea, Antoni Dalmau, Pelai Pagès, Maria Ramírez Magrinyà i María Cruz Santos.

Link: <https://ajuntament.barcelona.cat/museuhistoria/ca/la-canadencia-les-vuit-hores>

4. **Jornada. Bon Pastor. Laboratori d'un barri.** MUHBA Bon Pastor, 30 de març de 2019.

El Museu d'Història de Barcelona, el Districte de Sant Andreu, l'Institut Municipal de l'Habitatge i Rehabilitació, l'Associació de Veïnes i Veïns del Bon Pastor i altres entitats, junt amb la Universitat de Barcelona i Pla de Barris, treballen conjuntament sobre la història de Barcelona des de l'habitatge a les Cases Barates del Bon Pastor, en el futur espai museístic vinculat al MUHBA. La jornada va abordar els treballs efectuats fins ara i va proposar mecanismes per donar una nova empenta al projecte.

Activitats organitzades amb la participació del Districte de Sant Andreu, l'AVV del Bon Pastor, l'Institut de l'Habitatge i Rehabilitació de Barcelona (IMHAB) i el Pla de Barris.

Amb la intervenció de: Joan Roca, Salvador Angosto i l'AVV del Bon Pastor.

Link: <https://ajuntament.barcelona.cat/museuhistoria/ca/bon-pastor-laboratori-dun-barri>

5. **Congrés internacional. Escriitures de l'exili republicà de 1939 i els camps de concentració. 80 anys després.** MUHBA Vil·la Joana, 10, 11 i 12 d'abril de 2019.

Aquest congrés internacional, organitzat pel Grup d'Estudis de l'Exili Literari (GEXEL) del Centre d'Estudis sobre Dictadures i Democràcies (CEDID) de la UAB i amb la col·laboració del MUHBA a petició del Comissionat de Programes de Memòria, té com a objectiu principal visualitzar les relacions entre les cultures de l'exili republicà del 1939 i les diferents manifestacions de l'univers concentracionari. En paral·lel, es van presentar activitats per donar a conèixer la contribució cultural concentracionària: l'homenatge a les dones de Ravensbruck i la representació de l'obra teatral *De algún tiempo a esta parte*, de Max Aub, per Therkas Teatre.

Comité organitzador: José-Ramón López García, Manuel Aznar Soler i Mar Trallero.

Amb la intervenció de: Antonia Amo, Benito Bermejo, Sara J. Brenneis, Miguel Cabañas Bravo, Francie Cate-Arries, Gina Herrmann, Luiza Iordache, Adan Kovacsics, Reyes Mate, José María Naharro-Calderón, Alejandro Pérez Vidal, Javier Sánchez Zapatero, David Serrano i Blanquer, Bernard Sicot i l'Amical de Ravensbrück i el Therkas Teatre.

Link: <https://ajuntament.barcelona.cat/museuhistoria/ca/escriitures-de-l'exili-republica-de-1939-i-els-camps-de-concentracio-80-anys-despres>

6. **Tercer cicle de conferències: Gent de la Casa Gran (1977-1983).** MUHBA Plaça del Rei, 21 de març, 4 d'abril i 25 d'abril de 2019.

En el primer i segon cicle de conferències, que tingueren lloc entre febrer i març de 2017 i 2018, tot un seguit de protagonistes d'aquell moment històric ens explicaren els processos viscuts i les problemàtiques generades entorn de la gestió i les transformacions produïdes aquells anys a Barcelona, en camps com l'urbanisme, la planificació, les finances, l'àrea metropolitana, la via pública i el servei a les persones. El cicle de 2019 s'ha dedicat a tractar els serveis culturals, els districtes i la mobilització veïnal. Després de les intervencions introductòries, els debats s'han centrat en el paper dels funcionaris, gestors i tècnics presents en aquell moment històric i implicats en la gestió de la Casa Gran. El programa ha format part dels actes commemoratius dels 40 anys de les primeres eleccions dels primers ajuntaments en democràcia.

Comitè organitzador: Associació Consell de Cent i Museu d'Història de Barcelona.

Coordinació: Eugeni Forradellas, Carme San Miguel i Joan Roca.

Amb la intervenció de: Joaquina Alemany, Simó Artigas, Albert Batlle, Joan Anton Benach, Eugeni Forradellas, Joan Fuster, Custodia Moreno, Andrés Naya, Margarita Obiols, Maria Teresa Ocaña, Fernando Pindado, Rafael Pradas, Joan Roca i Germà Vidal.

Link: <https://ajuntament.barcelona.cat/museuhistoria/ca/gent-de-la-casa-gran-1977-1983-3er-cicle-de-conferencies>

7. **V Taller sobre la representació de la ciutat. Barcelona i cinema: Panoràmiques urbanes de la ciutat.** MUHBA Plaça del Rei, 25 de maig de 2019.

Des de l'aparició del cinema, les ciutats ja no s'han conegut només per les descripcions verbals, literàries, pictòriques o fotogràfiques. Les imatges en moviment, els recorreguts de les càmeres pels llocs més icònics i emblemàtics han consolidat el paper d'aquests espais com a símbols de tota una població. Durant el segle XX i el que ha transcorregut del XXI, el cinema ha continuat filmant les urbs i utilitzant-les com a escenari de les ficcions. Algunes obres han servit com a exemples per a pel·lícules d'altres països.

Amb la intervenció de: Juan Manuel García Ferrer, Jorge Gorostiza, Celia Marín i Antonio Pizza.

Link: <https://ajuntament.barcelona.cat/museuhistoria/ca/barcelona-i-cinema-panoramiques-urbanes-de-la-ciutat>

8. **Jornada. Barcelona i la conquesta de Nàpols: El repte d'un canvi geopolític.** MUHBA Plaça del Rei, 6 de juny de 2019.

L'inici de la campanya per a l'annexió de Nàpols el 1435, culminada amb èxit l'any 1442, va implicar, entre moltes altres coses, que el rei Alfons el Magnànim hi romangués definitivament fins la mort, sense tornar a visitar mai més Barcelona. L'objectiu del seminari és tractar de calibrar les conseqüències per a la ciutat de Barcelona d'aquella translació dels interessos de la monarquia en el context geopolític mediterrani

Amb la intervenció de: Ivan Armenteros, Vicent Baydal, Pere Ortí, Ramon Pujades, Pilar Rodríguez Plaza, Roser Salicrú i Francesco Senatore.

Link: <https://ajuntament.barcelona.cat/museuhistoria/ca/barcelona-i-la-conquesta-de-napols-el-repte-dun-canvi-geopolitic>

9. **XI Seminari Literatura i Ciutat. Barcelona ciutat de frontera?** MUHBA Vil·la Joana, 8 de juny de 2019.

Els espais fronterers són un gran interrogant crític, històric, cultural i literari per a Europa. Sense cruïlles com Alsàcia i Renània, Trieste, Bèlgica o Suïssa, entre d'altres, no s'entén el passat ni el futur d'Europa. A cavall de l'Alberta, els vincles entre el Rosselló, Occitània i Catalunya desafien les limitacions administratives. L'exili català republicà a Perpinyà, Prada de Conflent, Tolosa de Llenguadoc i Montpeller és una memòria compartida. D'altra banda, autors com Joan-Lluís Lluís, Jean-Daniel Bezsonoff o Aleix Ranyé són una realitat tangible en el camp literari català, amb capital a Barcelona.

Amb la intervenció de: Jan Brugueras, Òscar Jané i Joan-Lluís Lluís.

Link: <https://ajuntament.barcelona.cat/museuhistoria/ca/barcelona-ciutat-de-frontera>

10. **I Cicle de cinema al Park Güell. Nits de cinema al Park Güell: Barcelona en moviment**, 19 i 26 de juliol i 2 i 9 d'agost de 2019.

El cicle **Barcelona en moviment** ha abordat la ciutat desapareguda, la que ja no hi és o bé la que no es vol reconèixer com a part de la realitat. Al costat de la ciutat formal, organitzada, endreçada i “de bé”, n'hi ha una altra que creix en els seus intersticis. A través d'un recorregut històric des dels anys seixanta fins als 2000, s'ha abordat una Barcelona on els habitants conviuen amb la incertesa, on la manca d'habitatge portava a cercar solucions informals i il·legals, i on els projectes per redreçar aquest dèficit d'allotjament no van acabar de solucionar els conflictes. Cada sessió va comptar amb una intervenció explicativa inicial a càrrec de la comissària del cicle, seguida de la projecció de la pel·lícula, tot plegat a l'espai de l'entrada del Park Güell.

Comissariat a càrrec de Cèlia Marín Vega, amb el passi dels films *A tiro limpio* de Francisco Pérez-Dolz, 1963; *Los Tarantos*, de Francisco Rovira Beleta, 1963; *Asalto al Banco Central*, de Santiago Lapeira, 1983; i *En Construcción*, de José Luis Guerin, 2001.

11. **III Seminari Internacional Memòria literària compartida. Gare de France.** MUHBA Vil·la Joana, 19 d'octubre de 2019.

Les relacions literàries i intel·lectuals entre Catalunya i França tenen múltiples maneres d'articular-se. Una de les més importants, al costat del periodisme literari, és el memorialisme: diaris, autobiografies, ficcions autobiogràfiques,—

molt sovint a través del periodisme de corresponsalia—, i també els llibres de viatges, com una manifestació de l'escriptura a l'exili. Josep Pla, Joan Puig i Ferrer i Carles Soldevila, van representar una part important d'aquesta tradició que culmina amb l'obra d'Amadeu Cuito.

Coordinació: Antoni Martí Monterde i Ester Pino Estevill.

Amb la intervenció de: Amadeu Cuito, Maria Dasca, Antoni Martí Monterde, Maria Patricio Mulero, Xavier Pla i Joan Safont.

Link: <https://ajuntament.barcelona.cat/museuhistoria/ca/gare-de-france>

12. **Jornada. Teresa Pàmies i les dones del PSUC.** MUHBA Plaça del Rei, 17 d'octubre de 2019. Activitat del Seminari Permanent d'Història del PSUC que ha sol·licitat ser acollida pel MUHBA.

Una de les conquestes socials de la Segona República fou la reivindicació de la dona, el reconeixement íntegre dels seus drets, la promoció de la seva presència pública. Les dones, en particular les dones joves, assoliren responsabilitats mai no atribuïdes, un fet que prengué embranzida durant la Guerra Civil. En el centenari del naixement de Teresa Pàmies, el Seminari Permanent d'Història del PSUC ha volgut recordar tantes i tantes dones que amb ella lluitaren per la democràcia i la igualtat de drets.

Amb la intervenció de: Soledad Bengoechea, Cèlia Canyellas, Pere Gabriel, José Luis Martín Ramos, Maria Cruz Santos i Rosa Toran.

Link: <https://ajuntament.barcelona.cat/museuhistoria/ca/teresa-pamies-i-les-dones-del-psuc>

13. **Jornada. El clima de Barcelona: sequeres i inundacions durant la petita edat de gel (S. XIV-XIX).** MUHBA Casa de l'Aigua, 26 d'octubre de 2019.

Durant els darrers anys, la recerca sobre el clima durant la Petita Edat de Gel (s. XIV-XIX) ha experimentat un gran desenvolupament. L'objectiu de la jornada era explorar la relació canviant entre clima i societat al llarg d'aquest període, amb particular atenció als episodis de sequeres i inundacions. Combinant la història ambiental amb la història social i econòmica, s'abordaren casos d'estudi que afectaren la vegueria de Barcelona, es presentaran les principals fonts per analitzar-los (rogatives per demanar pluja, registres municipals o dietaris personals), amb vista a oferir una visió de conjunt dels efectes de la variabilitat climàtica.

Coordinació científica: Santiago Gorostiza

Amb la intervenció de: Mariano Barriendos, Santiago Gorostiza, Mar Grau-Satorras, Maria Antònia Martí Escayol i Elena Xoplaki.

Link: <https://ajuntament.barcelona.cat/museuhistoria/ca/el-clima-de-barcelona-sequeres-i-inundacions-durant-la-petita-edat-de-gel-s-xiv-xix>

14. Cicle de conferències. 1919, un any entre la revolució i la reacció. MUHBA
Plaça del Rei, 22 i 24 d'octubre de 2019.

El cicle de conferències, que continuava les reflexions abordades en el seminari de 28 de febrer sobre la vaga de la Canadenca, els conflictes entre la patronal i els sindicats obrers a finals de la segona dècada i inicis de la tercera dècada del segle XX, just abans de la dictadura de Primo de Rivera i en temps del pistolisme. En aquest context, s'examinà el creixement dels Sindicats Lliures, sorgits a Barcelona l'any 1919, com a alternativa sindical a la CNT, o la influència de la recent Revolució Russa en els conflictes laborals i polítics del moment, marcats per les vagues i un llarg locaut de la patronal. També s'abordà com les tensions entre els governs de la Restauració, la patronal catalana i l'exèrcit durant els conflictes van desestabilitzar el règim.

Amb la intervenció de: Soledad Bengoechea, Jordi Roca Vernet, María Cruz Santos i Arturo Zoffmann Rodríguez.

Link: <https://ajuntament.barcelona.cat/museuhistoria/ca/1919-un-any-entre-la-revolucio-i-la-reaccio>

15. Seminari. Barcino-Tarraco-Roma. Poder i prestigi en marbre. MUHBA
Plaça del Rei, del 21 al 23 de novembre de 2019. Seminari coorganitzat amb l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica.

L'omnipresència de marbres i altres roques ornamentals (*marmora*) a les ciutats antigues, tant als municipis i colònies de l'Imperi —com Barcino— com també a les grans metròpolis provincials —com Tarraco—, revela de manera contundent com el poder de Roma, la gran capital, es projecta en totes les manifestacions, polítiques, econòmiques i socials. D'altra banda, cal destacar les estratègies per explotar les pedreres, distribuir el marbre i transformar-lo al servei de la imatge de l'Imperi. El seminari posà l'èmfasi en el valor d'aquests materials com a símbols d'estatus, presents en la decoració arquitectònica, l'escultura i l'epigrafia monumental, entre d'altres.

Amb el suport de la Secretaria d'Universitats i Recerca del Departament d'Empresa i Coneixement de la Generalitat de Catalunya.

Coordinació científica: Iana Gorostidi Pi i Anna Gutiérrez Garcia-M.

Amb la intervenció de: Aureli Álvarez, Francisco Beltrán, Julia Beltrán, Lluís Casas, Pere Castanyer, Montserrat Claveria, Kusi Colonna-Petri, J. Antonio Cuchí, Marilda De Nuccio, Roberta Di Febo, Vassiliki Gaggadis-Robin, Virginia García-Entero, Silvia González Soutelo, Diana Gorostidi, Anna Gutiérrez Garcia-M, Simon Keay, Pilar Lapuente, Isabel Moreno, Marta Moreno, Hilari Muñoz, Trinidad Nogales, José Miguel Noguera, Josep Maria Nolla, Adalberto Ottati, Laura María Palacios, Manuel Parada, David Parcerisa, Patrizio Pensabene, Antonio Peña, Christian Prado, Montserrat Pugès, Oliva Rodríguez, Marta Santos, Antonio Sartori, Begoña Soler, Joaquim Tremoleda, Serena Vinci i Serena Zoia.

Link: <https://ajuntament.barcelona.cat/museuhistoria/ca/barcino-tarraco-roma-poder-i-prestigi-en-marbre>

15. Jornada. Park Güell i metròpoli. Mirades encreuades. MUHBA Park Güell, 28 de novembre de 2019.

El projecte del Park Güell d'Antoni Gaudí és un exercici ambiciós de confluència entre natura, arquitectura i ciutat a l'alba del segle XX, després de les agregacions municipals a Barcelona, que comporta un diàleg delicat entre idees, necessitats i formes. En aquest seminari es volen presentar mirades que atorguen nous significats als valors del parc des de la perspectiva de la història urbana i els estudis ambientals.

Amb la intervenció de: Albert Cuchí, Marta Delclòs, Mireia Freixa, Mar Léniz i Joan Roca.

Link: <https://ajuntament.barcelona.cat/museuhistoria/ca/park-guell-i-metropoli-mirades-encreuades>

16. Jornada. Barcelona hospitalària. La ciutat i els seus hospitals, segles XIX i XX. MUHBA Park Güell, 12 i 13 de desembre de 2019.

Barcelona Hospitalària és un projecte d'estudi de llarga durada, des de l'època medieval fins a l'actualitat, sobre la història hospitalària i assistencial de la ciutat de Barcelona. Aquesta segona jornada tenia per títol "La ciutat i els seus hospitals, segles XIX i XX". S'ha considerat l'assistència hospitalària des d'una pluralitat de perspectives i disciplines i també s'ha abordat la redefinició del paper dels professionals sanitaris en un context de forta medicalització i especialització, de gestió empresarial, de reformulació arquitectònica i de

redefinició patrimonial. En resum, el projecte es proposa revisar, debatre i formular noves propostes que contribueixin al coneixement de la història hospitalària de Barcelona. Aquesta recerca històrica ha de tenir continuïtat amb una monografia i una exposició.

Coordinació científica: Alfons Zarzoso i Josep Barceló.

Amb la intervenció de: Antoni Albacete, Josep Barceló, Lluís Bohigas, Miquel Bruguera, Miquel Carandell, Ida Carrau, Jordi Casademont, Josep M. Comelles, Ignasi Cristià, Albert Cubeles, Juli de Nadal, Carmen Domínguez Alcón, Sara Fajula, Alicia Fernández, Paloma Fernández Pérez, Sergio Fuentes Milà, Gloria Gallego, Margarida Güell, Carles Hervàs, Raquel Lacuesta, Pilar León, Lucila Mallart, Cèlia Miralles Buil, Montserrat Pantaleón, Maica Pérez Aguado, Jerònia Pons, Joaquim M. Puigvert, Anna Ramió, Montse Rivero, Iván Sánchez-Moreno, Victoria Sedkowski, Ned Somerville, Carme Torres, Carme Vila Gimeno, Margarita Vilar i Alfons Zarzoso.

Link: <https://ajuntament.barcelona.cat/museuhistoria/ca/barcelona-hospitalaria-la-ciutat-i-els-seus-hospitals-segles-xix-i-xx>

17. Seminari Reinventar el museu de la ciutat. Sessió VI, Perifèries i centres: una xarxa compartida. MUHBA Plaça del Rei, 18 de desembre de 2019.

En consonància amb les darreres reflexions sobre la definició i la funció dels museus de ciutat, en què es posen en relleu els conceptes d'espai social i cultura urbana en clau històrica i patrimonial, el museu es planteja com fer un pas endavant en l'aposta per un museu a múltiples escales, reconeixent la història i la cultura dels barris com a història i cultura de la ciutat i viceversa, tant en la construcció del relat urbà com en la gestió pública comunitària dels espais museístics.

Amb la intervenció de: Joan Roca

Link: <https://ajuntament.barcelona.cat/museuhistoria/ca/reinventar-el-museu-de-la-ciutat-sessio-vi>

Presentacions

- 1. Presentació del número 14 de la Revista Quarhis**, a càrrec de Reinald González. 22 de gener de 2019, MUHBA Plaça del Rei.

2. **Presentació de la Guia d'Història Urbana Sexualitats s. XX/ BCN**, realitzada pel MUHBA. Presentació a càrrec de Miquel Missé. 1 de març de 2019, Plaça Jean Genet.
3. **Presentació de la Guia d'Història Urbana Puig i Cadafalch/ BCN**, realitzada pel MUHBA. Presentació a càrrec d'Eduard Riu-Barrera. 14 de març de 2019, MUHBA Plaça del Rei.
4. **Presentació de la Guia d'Història Urbana Aigua Km 0/ BCN**, realitzada pel MUHBA. Presentació a càrrec de Manel Guàrdia, Manel Martí i Albert Cuchí. 23 de març de 2019, Convent de Sant Agustí.
5. **Presentació de la Guia d'Història Urbana Automòbil / BCN**, realitzada pel MUHBA. Presentació a càrrec d'Enrique Lacalle, Marià Hispano i Joan Roca. 16 de maig de 2019, Fira de Barcelona.
6. **Presentació de l'itinerari literari Fages de Climent a Barcelona**, a càrrec de Carles Fages, Sílvia Llach, Maria Nunes i Mariàngela Vilallonga. 28 de maig de 2019, MUHBA Plaça del Rei.
7. **Presentació del llibre de la col·lecció Documents La domus d'Avinyó. El luxe interior d'una casa de Barcino**. Amb una conferència a càrrec d'Alicia Fernández. 3 d'octubre de 2019, MUHBA Plaça del Rei.
8. **Presentació de la Guia d'història urbana Fabra i Coats / BCN**, realitzada pel MUHBA. Presentació a càrrec de Pere Fernández, Pere Colomer i Joan Roca. 12 de desembre de 2019, Biblioteca Ignasi Iglesias – Can Fabra.
9. **Presentació del llibre El Park Güell i els seus orígens, 1894-1926**. A càrrec de Mireia Freixa i Mar Leniz, autores del llibre, i Joan Roca. 14 de desembre de 2019, Park Güell. Va consistir en una presentació musicada que es va acompanyar per un itinerari al llarg de les instal·lacions del Park Güell.

Altres actes

1. **Indústria. boca, fontada: la socialització de l'aigua**, xerrada-berenar a la font de Sant Salvador, a càrrec de J. M. Contel i Manel Guàrdia, historiadors. Organitza: Taller d'Història de Gràcia. 3 de juliol de 2019.

Actes acollits pel MUHBA

1. **Negacions, sacralitzacions i banalitzacions de l'Holocaust**. Conferència a càrrec de Valentina Pisanty (Universitat de Bèrgam). 23 de gener de 2019. Acte acollit pel MUHBA a la Sala de Martí l'Humà, a MUHBA Plaça del Rei.
2. **El futur de les metròpolis al segle XXI. El cas de Barcelona**. Conferència a càrrec d'Oriol Nel·lo, organitzada amb motiu de la commemoració dels quaranta anys de les primeres eleccions municipals en democràcia. 13 de març de 2019, Saló de Cent. Acte acollit pel MUHBA.
3. **Presentació de la nova edició d'Els lloms transparents, de J. V. Foix**, a càrrec de Marina Porras. 17 de març de 2019, MUHBA Vil·la Joana.

4. **Presentació del llibre Història d'un desgavell. La desconstrucció de la gran via Diagonal**, a càrrec de Jesús Portavella (l'autor), Joan Roca i Joaquim Borràs. 13 de juny de 2019, MUHBA Plaça del Rei.
5. **Presentació del llibre Guia del Rec Comtal. Caminant pel Rec i la seva història** d'Enric March. A càrrec de Joan Roca, Carme Miró i el mateix autor. 31 d'octubre de 2019, MUHBA Plaça del Rei.
6. **Sintítulo**. A càrrec de La Danesa. 9, 16 i 30 de novembre de 2019. Acte acollit pel MUHBA que va tenir lloc a l'espai MUHBA Refugi 307.

B) FORMATS EXPOSITIUS

EXPOSICIONS DE GRAN FORMAT

1. BARCELONA CAPITAL MEDITERRÀNIA

Data: Del 30 de març de 2019 al 5 de gener de 2020

Lloc: MUHBA Plaça del Rei

Visites l'any 2019: 85.516

El projecte Barcelona capital mediterrània aborda la trajectòria de la ciutat i el vincle amb el mar com a motor de la seva història, amb l'exposició La metamorfosi medieval, segles XIII-XV al Saló del Tinell, i amb un contrapunt dels nostres dies en La conquesta del litoral, del segle XX al segle XXI, a la capella de Santa Àgata.

(I) LA METAMORFOSI MEDIEVAL, SEGLES XIII-XV

El primer àmbit de l'exposició aborda el paper que va tenir l'activitat comercial mediterrània en la generació dels recursos i la diversificació social que permeté el naixement del municipi de Barcelona. S'hi desglossen els grups socials en què va quedar estructurada aquella renovada societat, capitanejada per l'elit de prohoms enriquits pels negocis, i s'hi descriu la reordenació dels equilibris que va portar a gestar les institucions en què es va anar organitzant. La ciutat, amb el Consell de Cent, els consellers i la resta de càrrecs municipals, va passar de ser una propietat dels comtes reis gestionada pels seus oficials a esdevenir un subjecte de negociació política amb la monarquia i els dos estaments privilegiats, la noblesa i l'Església. Tot i ser itinerant, el poder de la monarquia es veia representat al cor de la ciutat pel Palau Reial Major. Hi residien les dues úniques entitats de la corona que no viatjaven seguint el sobirà: l'Arxiu Reial i la Cúria del Mestre Racional. Tot aquell model econòmic i sociopolític va entrar en crisi, però, a la segona meitat del segle XV, atiant l'esclat de la llarga Guerra Civil i les reformes posteriors que donaren peu a una nova època.

(II) LA CONQUESTA DEL LITORAL, DEL SEGLE XX AL SEGLE XXI

El segon àmbit tracta de com l'enderroc de la muralla de mar, entre 1878 i 1881, tornava a obrir Barcelona al litoral després més de 350 anys de tancament defensiu. Tanmateix, les línies ferroviàries que si van establir llavors a la costa van constituir una nova muralla, aquesta de ferro, que constrenyia la trobada de la trama urbana amb la Mediterrània. No va ser fins a cent anys després, amb els projectes encetats en la dècada de 1980, que es va avançar decisivament cap a la conformació d'un litoral obert. Ara, des de finals del segle XX i ja en ple segle XXI es planteja el repte d'un altre model d'actuació al litoral, que n'actualitzi els potencials en l'era de les ciutats globals i que el faci més proper i útil als ciutadans i més sostenible ambientalment. El segon moment culminant del projecte serà la col·locació a l'avantcambra del Palau Reial, prevista per a les festes de la Mercè, dels fragments restaurats del buc del Barceloneta I, un vaixell del segle XV que esdevé símbol al Palau Reial de l'estret vincle històric entre Barcelona, capital de Catalunya, i el mar. El MUHBA se situa així en la línia del que, a partir dels estudis d'Antoni de Capmany en el segle XVIII, l'historiador Ramon Grau ha anomenat la "teoria marítima de Barcelona". En aquesta perspectiva, que ens segueix interpel·lant actualment, cal situar la puixança de la societat barcelonina medieval en el comerç marítim, com a vincle entre la producció urbana i la projecció política d'una ciutat regulada pel Consell de Cent i els gremis.

Amb aquestes exposicions continua el cicle que va iniciar el MUHBA amb la mostra sobre port franc i zona franca en 2018, i que es clourà amb l'exposició

sobre el port modern a finals de 2019, amb motiu del 150 aniversari de la Junta d'Obres.

És un projecte de recerca, difusió i patrimonialització del Museu d'Història de Barcelona que compta amb el suport del Consorci de la Zona Franca, l'Oficina Estratègica de l'Àmbit Litoral, Barcelona Regional i Port de Barcelona.

Més informació: <https://ajuntament.barcelona.cat/museuhistoria/ca/barcelona-capital-mediterrania>

2. BARCELONA FLASHBACK. KIT D'HISTÒRIA EN 100 OBJECTES

Data: a partir del 10 d'octubre de 2019.

Lloc: MUHBA Casa Padellàs

Visites l'any 2019: 9.696

Barcelona flashback és una síntesi experimental radicalment innovadora en les formes de mostrar i situar la trajectòria de Barcelona, amb un mètode de lectura històrica interrogativa d'objectes, arquitectures i paisatges i amb nous programes ciutadans. **Barcelona flashback** és, alhora, una proposta educativa, i és també un projecte de recerca internacional sobre el kit mínim de coneixement i consciència urbana que un museu de ciutat del segle XXI ha de proporcionar, en pro de la democràcia i del dret a la ciutat. A més, aquesta exposició s'inscriu de ple en els plans del MUHBA com a museu de ciutat del segle XXI, en l'horitzó de la reforma de la Casa Padellàs com a Casa de la Història de Barcelona, nucli de la xarxa d'espais patrimonials del Museu per tota la ciutat.

Es tracta d'un projecte experimental, com a laboratori de la renovació de Casa Padellàs com a espai nucleador d'un museu xarxa estès per tota la ciutat, i com a projecte expositiu que permet mostrar els millors cent objectes del Museu i convida alhora els ciutadans a completar-lo amb les seves donacions. L'exposició **Barcelona flashback** es perfila com un mètode de lectura urbana, un entrenament en l'art d'explorar la ciutat amb un mirall de la ciutat com a introducció i cinc parts: testimonis, relats, recorreguts, connexions i patrimonis. Un mirall inicial presenta els Batecs de Barcelona en onze verbs, des de començar i treballar a lluitar i estimar, que el visitant pot decidir-se a travessar – o no– com en els contes de Lewis Carroll, per entrar en el món fascinant de la ciutat.

Aquest món de la vida urbana al llarg del temps quan arriba al museu es transforma en patrimoni i el visitant pot optar per **Escoltar TESTIMONIS (1)**, perquè els objectes parlen i l'interpel·len. A partir d'aquí, en els espais següents, el visitant pot optar per anar més enllà i **Construir RELATS (2)** en els quals els testimonis de la història urbana són interrogats pel museu i s'entrellacen amb els grans canvis geopolítics, de l'imperi romà al món colonial i al nostre temps. A una visió de conjunt dels temps que van de Barcino a l'era industrial, un temps molt llarg, segueix la sala on apareixen les preguntes i objectes de l'Edat Contemporània, de les primeres manufactures als temps dels mòbils.

Aconseguit un relat propi, el visitant es troba a la sala següent literalment enmig de la ciutat, per **Recórrer BARCELONES (3)** amb les claus per explorar-les a través de les arquitectures que n'han conformat el marc físic, de les cartografies que en fan la radiografia econòmica, social i política i dels paisatges que en resulten, com a síntesi de tot plegat. I de les múltiples Barcelones que són, juntes, Barcelona a Europa, **Connectant CIUTATS (4)** de manera comparativa, amb el planetari *Europa inter urbes*, elaborat per diversos museus de ciutat del continent, començant pel de Barcelona.

Aquest recorregut dels primers quatre àmbits efectuada com una recerca judicial, en què dels esdeveniments es passa a interrogar els testimonis, crear un relat, buscar el lloc dels fets i comparar-lo amb altres, el darrer àmbit **Llegir PATRIMONIS (5)** proposa travessar el pas de ronda de la muralla, que fins ara no es podia visitar, i saltar al món urbà, amb un exercici pràctic de lectura de paisatges centrat en la desconstrucció de la plaça de Ramon Berenguer el Gran i el barri Gòtic.

Aquest darrer àmbit té com a colofó i metàfora final el **rellotge dels flamencs**, amb la seva màquina de comptar el temps, els quarts i les hores, entre memòria i història. És el primer cop que es pot veure el rellotge per als visitants del museu.

Més informació: <https://ajuntament.barcelona.cat/museuhistoria/ca/barcelona-flashback-kit-dhistoria-en-100-objectes>

EXPOSICIONS DE PETIT FORMAT

1. AIGUA KM ZERO / BCN

Data: 18 de maig de 2019.

Lloc: MUHBA Casa de l'Aigua

Instal·lació expositiva permanent a la Casa de l'Aigua de la Trinitat Nova, que explica la presència i els usos de l'aigua de proximitat en diverses zones del territori del Pla de Barcelona on aquesta ha tingut una especial significació durant segles. El seu contingut s'articula a partir de quatre conceptes bàsics: proximitat, societat, invisibilitat i memòria. Aquesta exposició és una fita més en el camí de la recerca i la divulgació de la història dels usos i del proveïment d'aigua a la ciutat que impulsa el MUHBA des de fa anys. I també contribueix a reforçar el conjunt patrimonial de la Casa de l'Aigua –compartit pels districtes de Sant Andreu i Nou Barris– com a espai museístic de referència en la matèria.

Exposició organitzada amb el suport del Districte de Nou Barris. En col·laboració amb: Arxiu Històric del Poblenou, Arxiu Històric de Roquetes - Nou Barris, Centre d'Estudis Ignasi Iglésias, Centre d'Estudis Montjuïc, El Pou, Taller d'Història de Gràcia i Taller d'Història de Sarrià. Amb el suport del Memorial de l'Aigua.

Més informació: <https://ajuntament.barcelona.cat/museuhistoria/ca/aigua-km-zero-bcn>

2. EL CAMP DE LA BOTA

Data: del 22 de febrer al 24 de març de 2019

Lloc: MUHBA Plaça del Rei

Visites l'any 2019: 4.889

El Camp de la Bota, premi Ciutat de Barcelona d'Arts Plàstiques 2004, és un projecte en procés de l'artista Francesc Abad sobre el llegat del passat i la seva repercussió en la contemporaneïtat a partir de la dissecció d'un cas concret: l'afusellament de 1.706 persones, entre 1939 i 1952, per part de la dictadura franquista al Camp de la Bota, un indret de Barcelona on l'any 2004 es va emplaçar el Fòrum de les Cultures.

El Camp de la Bota forma part del programa d'activitats «Aparta la indiferència», una iniciativa de Programes de Memòria de l'Ajuntament de Barcelona.

Més informació: <https://ajuntament.barcelona.cat/museuhistoria/ca/el-camp-de-la-bota>

3. ENTRE LA REVOLUCIÓ I EL DESIG. MIGUEL NÚÑEZ A BARCELONA

Data: del 4 al 29 d'abril de 2019

Lloc: MUHBA Plaça del Rei

Visites l'any 2019: 1.435

L'exposició "Entre la revolució i el desig: Miguel Núñez a Barcelona" recrea gràficament una sèrie de moments de la vida del lluitador antifranquista Miguel Núñez (1920-2008): la tensió de la vida clandestina, l'angoixa de la persecució, el dolor i la barbàrie de la tortura. Però també com, a pesar del domini estès de la por, les persones construïen i tornaven a reconstruir el relat de la solidaritat i amb ella creaven dia a dia democràcia.

Coorganitzat amb la Fundació Cipriano Garcia, l'Associació Catalana d'Expresos polítics, l'Amical de les Brigades Internacionals de Catalunya i Joves d'Esquerra Verda.

Més informació: <https://ajuntament.barcelona.cat/museuhistoria/ca/entre-la-revolucio-i-el-desig-miguel-nunez-barcelona>

4. HARRY WALKER: LLUITA OBRERA I VEINAL

Data: a partir del 17 de desembre de 2019.

Lloc: Presó Model ITINERANCIA

Barcelona va ser durant la dictadura franquista una ciutat capdavantera en les lluites per la democràcia i pels drets laborals. Va ser testimoni del sorgiment d'un nou moviment obrer que, al llarg dels anys seixanta, s'expandiria per tots els racons de Catalunya i que trobaria en l'empresa Harry Walker un dels seus grans exemples històrics. Aquesta exposició s'endinsa en una història que va començar l'any 1954, quan aquesta companyia automobilística es va instal·lar a Barcelona, i que repassa els fets i les tensions desfermades posteriorment, sobretot a finals dels seixanta i inicis dels setanta, quan Barcelona esdevingué una ciutat marcada per la lluita obrera i veïnal. Després del trasllat de l'empresa a Sant Andreu de la Barca, realitzat el 1973, la lluita va continuar per part dels veïns per tal d'evitar l'especulació immobiliària amb un espai que el volien dedicar a equipaments per al barri.

L'exposició Harry Walker: lluita obrera i veïnal és una proposta de la Comissió Centenari Prosperitat (Nou Barris) 1919-2019.

Més informació: <https://ajuntament.barcelona.cat/museuhistoria/ca/harry-walker-lluita-obrera-i-veinal>

C) FORMATS ORALS. VISITES I ITINERARIS URBANS

Ruta Josep Pla a Barcelona

Les visites als espais museïtzats i les exposicions temporals del Museu i els itineraris urbans, tant o més rellevants que les visites en el cas d'un museu de ciutat, han estat en la seva major part programats en reiterades ocasions al llarg de l'any.

Visites comentades

1. El Palau Reial Major
2. Cristianisme, visigots i poder a la Barcelona dels segles IV al VII
3. La porta de mar i les termes portuàries de Barcino
4. L'habitatge a Barcino
5. Salomó ben Adret de Barcelona (1235-1310)
6. El motor de la fàbrica. La Sala de Calderes de Fabra i Coats i Sant Andreu
7. Solidaritat per sobreviure
8. La defensa de la ciutat moderna
9. Barcelona capital mediterrània. La metamorfosi medieval, segles XIII-XV.
10. Verdaguer i Barcelona
11. Vil·la Joana i la literatura
12. El Park Güell i Barcelona

13. Güell, Gaudí i Barcelona. L'expressió d'un ideal urbà
14. La Barcelona de la guerra i la postguerra. Perspectives des del Turó de la Rovira.
15. El castell de Torre Baró, Nou Barris i Barcelona
16. En defensa pròpia: Verdaguer contra la censura
17. Barcelona flashback. Kit d'història en 100 objectes
18. La Casa de l'Aigua. Conductes, dipòsits i comportes.

Visites d'autor

1. La batalla de Barcelona (19-20 de julio de 1936), el inicio de una revolución. A càrrec de David Burruezo.
2. Itinerari projecte MUHBA Bon Pastor
3. “Una, grande y libre”. Escenaris de la dictadura franquista a Ciutat Vella. A càrrec de Josep Grau.
4. Façanes, escales i salons. La Casa Gran i el govern de Barcelona (s. XIV al XX). A càrrec de Xavier Cazeneuve i Albert Cubeles.
5. Dau al Brossa. La petjada del poeta. A càrrec de Carles Rebassa.
6. La Barcelona dels López, els Güell i Gaudí. A càrrec de Xavier González
7. Tothom al carrer! La lluita per les llibertats a la Barcelona de la transició (1976-1979). A càrrec de Josep Grau
8. Del camino a la plaza. Memoria del mercado Barcelonès. A càrrec d'Elia Carrillo.
9. De Montcada a Barcelona. L'aigua a llevant de la ciutat. A càrrec de Manel Martín Pascual
10. Barcelona, capital mediterrània. La metamorfosi medieval, segles XIII-XV. A càrrec de Ramon Pujades.
11. Plantes i animals que inspiren Verdaguer. A càrrec de Pere Alzina i Gemma Sangerman
12. Fages de Climent a Barcelona. A càrrec de Maria Nunes.
13. Sis-cents anys de correu a la ciutat de Barcelona. De l'edat mitjana al segle XXI. A càrrec d'Antonio Aguilar.
14. Barcelona i els indians. Negocis d'ultramar i canvi urbà, 1835-1916. A càrrec de Lorena Bou i Aymara Arreaza.
15. Josep Pla a Barcelona. Itinerari d'autor a càrrec de Maria Nunes.

Itineraris

1. Raó, passió i negoci en la construcció de l'Eixample
2. L'obertura de la Via Laietana i la creació del barri Gòtic
3. La Guerra Civil a Barcelona. Revolució i bombardeigs
4. L'aigua a Barcino
5. Viure i ser enterrat a Barcelona. Ciutat Vella i el Poblenou
6. Barcino / BCN
7. Dins i fora muralles: poder, higiene i comerç a Barcino
8. Quan el Call era el call dels jueus
9. Gràcia 1900. L'aparador burgès d'un barri obrer
10. El barri del Bon Pastor. A càrrec del Centre d'Estudis Ignasi Iglesias
11. Vedettes i milicians. El Paral·lel i el barri del Poble-sec durant la Guerra Civil
12. Pels camins de Joan Brossa. A càrrec de la fundació Joan Brossa
13. Pous, fonts i sèquies a la Barcelona medieval
14. La formació d'una capital. La ciutat medieval
15. La Barcelona gòtica, una ciutat en transformació
16. Barcelona 1902: urbanitzar la muntanya pelada
17. Gaudí i Jujol. Del Park Güell a la Finca Sansalvador
18. El carrer de Pere IV, espina dorsal del Poblenou industrial
19. La defensa activa i passiva de la ciutat. El Refugi 307 i les bateries del turó de la Rovira.
20. La primera balconada de Barcelona. El creixement de la ciutat vist des dels Tres Turons
21. Barcelona en diagonal
22. Quan la ciutat comença a mirar el cel. L'aeronàutica a Barcelona, 1784-1936.
Aquesta ruta és d'un dels alumnes de Relats Urbans del curs 2018-2019.
23. El Park Güell, entre cultura i natura
24. Passejada botànica i fotogràfica pel Park Güell
25. Matinal d'albirament d'ocells al Park Güell
26. El Park Güell: l'arquitectura feta natura

D) FORMATS MUSICALS. AUDICIONS

Roger Mas canta Verdaguer

Els formats musicals del museu no constitueixen una oferta musical autònoma, sinó que responen estrictament al programa d'història i patrimonis de Barcelona, metròpoli i capital, desenvolupat pel MUHBA, situant i explicant els patrimonis musicals dins de la història urbana, tant els de creació barcelonina com els que arriben a la ciutat d'altres procedències, llevat d'algunes audicions acollides per les característiques, en aquest cas, dels espais patrimonials del Museu, com ara la capella de Santa Àgata, entre altres espais. En aquest sentit han destacat en 2019 les confluències entre patrimonis literaris i musicals a Vil·la Joana, en especial amb la figura de Jacint Verdaguer, l'aprofundiment històric en la música antiga i barroca, així com també les incursions en la música contemporània.

Com a seus dels formats musicals destaquen MUHBA Plaça del Rei, MUHBA Vil·la Joana i MUHBA Park Güell-Casa del Guarda (amb el suport de B:SM) respectivament.

1. **Interpretar Bach**, masterclass a càrrec de la soprano Miriam Feuersinger i els participants en la Beca Bach. 19 de gener de 2019, MUHBA Plaça del Rei.
2. **Música a la Barcelona de Martí l'Humà**, en motiu de la l'exposició Barcelona capital mediterrània, a càrrec de la Jove Capella Reial de Catalunya, amb fragments de la Missa de Barcelona i el Llibre Vermell de Montserrat. 20 de març de 2019, MUHBA Plaça del Rei.
3. **Paraules i sons**. Itinerari literari per la Barcelona dels segles XIX i XX, a càrrec de Gemma Sangerman, actriu, i Oriol Romaní, clarinet. 11 de maig de 2019, MUHBA Vil·la Joana.
4. **Lluís Soler diu Canigó**. Recital poètic. 25 de maig de 2019, Vil·la Joana.
5. **Verdaguer i la Música**. Audició comentada a càrrec d'Arnau Tordera. 10 de juny de 2019, Vil·la Joana.
6. **Roger Mas canta Verdaguer**. Concert. Amb la col·laboració del Districte de Sarrià- Sant Gervasi. 10 de juny de 2019, Vil·la Joana.
7. **Barcelona i la rumba**
A Barcelona, els gitanos a mitjans dels anys cinquanta del segle passat van trobar una nova manera d'expressar-se que va anar evolucionant per esdevenir el que avui coneixem com a rumba catalana. Les músiques que els arribaven, el rock-and-roll o els ritmes de Cuba i el Carib, els transformaven en rumbes i cada comunitat de músics els donava un aire característic. S'han mostrat els casos de Nou Barris, Gràcia, Hostafrancs i Sant Antoni.
La Nave Bruja (Nou Barris). A càrrec de Ramon Jiménez & Co. 21 de juny de 2019.
Sicus & Aires de Rumba (Gràcia). A càrrec de Sicus Carbonell & Co. 28 de juny de 2019.
Muchacho & Los Sobrinos (Hostafrancs). A càrrec de Muchacho Serviole & Co. 5 de juliol de 2019.
Johnny Chipén a tempo de rumba (Sant Antoni). A càrrec de Johnny Tarradellas & Co. 12 de juliol de 2019.
8. **10 Atlàntides**. Creació & Museus. Espectacle coral sobre aspectes diversos de la figura de Jacint Verdaguer. Amb la participació d'una vintena d'artistes de Barcelona, la majoria vinculats a la Fàbrica de Creació Fabra i Coats.

Dins la programació del Grec Festival de Barcelona 2019. 11 de juliol de 2019, Vil·la Joana.

9. **Brossa de prop.** Espectacle a càrrec del clown Marcel Gros dins Poesia als Parcs. Lletres i paisatges amb motiu de l'Any Brossa. Organitza: Diputació de Barcelona, amb la col·laboració del MUHBA. 29 de setembre de 2019, MUHBA Vil·la Joana.
10. **Bach is meine freude! Motets de la família Bach.** A càrrec del Bach Collegium Barcelona, amb Frances Bartlett, violoncel, Mireia Ruiz, orgue i Pau Jorquera direcció. 16 de novembre de 2019, MUHBA Plaça del Rei.

E) FORMATS ESCRITS. PUBLICACIONS

El Museu organitza les seves publicacions, totes elles directament lligades a l'activitat i la programació del MUHBA, en diverses col·leccions. Cal esmentar com a grans formats les sèries Pòsits (resultats d'exposicions i obres clàssiques) i Documents (estudis en els camps de la historiografia i del patrimoni) i com a petits formats les sèries Textures (renovacions interpretatives), Llibrets de Sala (síntesis breus) i Guies d'història urbana (cartografies històrico-monumentals). A més, el Museu publica els Quaderns d'Arqueologia i Història de la Ciutat de Barcelona (QUARHIS), revista anual d'arqueologia, i el MUHBA butlletí, eina de difusió d'aquelles propostes en què el museu està treballant.

Quantitat

Guies	45.000 unitats
Guies d'història urbana	14.000 unitats
Fulls de centre	31.000 unitats
Col·lecció Pòsits	800 unitats
Col·lecció Documents	700 unitats

Llibrets de sala	14.450 unitats
Butlletí MUHBA	5.500 unitats

Enumeració dels llibres publicats aquest any pel museu

Col·lecció Pòsits

El Park Güell i els seus orígens, 1894-1926 (Mireia Freixa i Mar Leniz)

Llibrets de Sala

29. Crítica i restitució patrimonial en gastronomia

30. Barcelona capital mediterrània. La metamorfosi medieval, segles XIII-XV (en català, castellà i anglès).

31. La conquesta del litoral, del segle XX al segle XXI. Barcelona capital mediterrània (en català, castellà i anglès).

Guies d'història urbana

23. Puig i Cadafalch / BCN. Eduard Riu-Barrera

24. Sexualitats s. XX / BCN

25. Aigua Km zero/BCN

26. Automòbil/BCN (en català i castellà)

27. Fabra i Coats/BCN

Butlletí MUHBA 35

Enguany el Butlletí, que pot ser considerat com una mena de memòria pública de les activitats, projectes i investigacions del museu, ha incrementat el seu nombre de pàgines que ha ascendit fins a les 32. Entre d'altres temes, s'han exposat les línies estratègiques del MUHBA 2019-2023; la reforma de l'espai patrimonial MUHBA Oliva Artés; o el desenvolupament del programa educatiu del museu. També s'han examinat temes històrics que formen part de projectes del museu com la importància dels gremis i també hi ha articles dedicats a temes vinculats a les activitats organitzades pel museu, com el que examina la Barcelona hospitalària, el que aprofundeix en el vincle de la Rumba amb la ciutat (i que connecta amb els concerts organitzats pel MUHBA al Park Güell) o el que enllaça amb la història mostrada a l'exposició temporal del museu *Harry Walker, lluita obrera i veïnal*.

F) FORMATS ACADÈMICS. ESTUDIS

A partir de les línies de treball i de les polítiques públiques realitzades pel museu s'ofereix una formació que busca la renovació de la conceptualització històrica i patrimonial i abordar el vincle entre literatura, ciutat i Europa.

Curs Relats urbans. Teoria i pràctica de l'itinerari històric

Data: Del 9 d'octubre de 2018 al 14 de maig de 2019.

El curs «Relats urbans. Teoria i pràctica de l'itinerari històric» ofereix formació especialitzada per a futurs responsables de la ideació i la interpretació d'itineraris històrics urbans, amb l'objectiu de mostrar nous mecanismes de descoberta i presentació dels actius històrics i patrimonials de Barcelona. L'objectiu del curs és complementar l'estudi rigorós de la història urbana, el patrimoni històric i la seva gestió, així com el turisme cultural barceloní, amb el coneixement de tècniques pròpies de la performativitat escènica aplicades a l'itinerari urbà. El curs forma part de l'aposta del Museu d'Història de Barcelona per una renovació profunda de les modalitats de visita de la ciutat per part dels barcelonins, i per la reformulació de les pràctiques turístiques en el marc dels projectes compartits amb els museus europeus de la seva xarxa, com ara la City History Museums and Research Network of Europe.

Master's Degree in Landscape Intervention and Heritage Management

Data: De l'11 de novembre de 2018 al juliol de 2019.

El "Master's Degree in Landscape Intervention and Heritage Management" proposa la formació d'experts capaços de desenvolupar projectes d'ordenació del paisatge tenint específicament en compte la seva implicació en equips multidisciplinars a l'hora d'elaborar propostes d'intervenció i gestió. Director del Màster: Francesc Muñoz. Coordinat entre la Universitat Autònoma de Barcelona i el MUHBA.

Curs de Postgrau: Història de l'uropeisme cultural a Catalunya

Data: Del 20 d'octubre de 2018 al 30 maig de 2019

L'objectiu d'aquest Postgrau és exposar i aprofundir en la història comparada dels intel·lectuals entre Catalunya i Europa, i formar un conjunt de professionals de la gestió cultural, del món acadèmic, del periodisme i de la crítica cultural que incorporin una sòlida preparació, des del punt de vista de la Literatura Comparada, sobre la història intel·lectual de l'uropeisme a Catalunya.

Director: Antoni Martí Monterde. Organitzat amb la Universitat de Barcelona.

Curs monogràfic universitari. Ciutats per a pensar Europa

Data: Del 3 d'abril al 29 de maig de 2019

Ciutats com ara Londres, Berlín o París han estat (i són) capitals gairebé indiscutibles d'Europa, en algun moment, i per raons molt clares. Però la idea d'Europa no s'escriu només des dels grans centres de poder econòmic o polític, sinó que es troba en totes i cadascuna de les seves geografies culturals. Quan aquestes geografies es perceben des de la perspectiva de la literatura, emergeix un altre mapa en què hi ha ciutats que han fet una contribució insubstituïble a la idea d'Europa. Ciutats per a pensar Europa vol documentar i reflexionar sobre el paper de ciutats que, des de situacions de complexitat de vegades semblant a la de Barcelona, i sovint molt més marcada, aporten un llegat de preguntes sobre Europa que convé tenir present per pensar també la nostra ciutat i la seva clara vocació europeista.

Director: Antoni Martí Monterde.

Amb la intervenció de: Borja Bagunyà, Àlex Matas, Tomàs Meinhardt, Maria Patricio Mulero, Bernat Padró i Teresa Rosell.

G) PROJECTE ESCOLAR

El programa escolar que ofereix el Museu, que porta el títol de Interrogar Barcelona, té l'objectiu de proporcionar les claus per llegir, interpretar i construir coneixement sobre la història i el patrimoni de la ciutat de Barcelona i es fonamenta en una relació de doble direcció entre escola i museu, entre museu i escola. El programa educatiu, intítulat Interrogar Barcelona recull tant les propostes que configuren una oferta general de visites i itineraris com el Projecte educatiu integrat i el Casal d'estiu. El títol general del programa al·ludeix al seu plantejament de conjunt, a partir d'interrogants que condueixen als diferents temes de la història urbana i el patrimoni de la ciutat, amb vista a estimular l'estudi, la interpretació i la reflexió crítica compartida.

El programa d'activitats escolars del MUHBA té per objectiu, en suma, que l'alumne aprengui a pensar en termes històrics i a interpretar els elements del patrimoni per tal de poder construir el seu propi coneixement sobre la ciutat de Barcelona i el món dels nostres dies en el qual es troba la ciutat.

En 2019 el projecte educatiu, en formats diversos i en quatre idiomes bàsics (català, castellà, anglès i francès) ha aplegat una xifra de 44.463 alumnes d'ESO i de Batxillerat, als quals s'han de sumar els 454 participants en l'activitat del **Patrimonia'm**.

Dins del programa escolar s'articulen així mateix propostes concretes, a realitzar en una sessió de visita, taller o itinerari, que cobreixen des de l'educació infantil fins al batxillerat. Com es pot veure en el quadre que s'ha inclòs a continuació, aquestes activitats escolars, de 49 tipus en total, es divideixen entre visites guiades portades a terme dins dels diferents espais patrimonials del MUHBA (Plaça del Rei, Refugi 307, Park Güell, Turó de la Rovira, Oliva Artés, etc.) i en visites patrimonials, tallers didàctics i també itineraris fets pels carrers de Barcelona. Aquestes visites i itineraris han aplegat aquest any un total de 37.387 alumnes.

Activitats escolars curs 2019	Participants	Grups	Tipus
Barcino, els orígens de la ciutat	3587	167	I
La formació d'una capital	1915	84	I
La fundació d'una colònia romana	798	32	TD
Farinera. Poblenou motor industrial	257	12	I
Projecte Park Güell	295	12	VG
De la ciutat romana al Palau Reial Major	574	28	I
A pic i pala	1049	44	TD
Solidaritat per sobreviure	6516	298	VG
Barcelona a l'època moderna	72	4	I
Cases, places i carrers a la Barcelona medieval	149	6	I
Juguem a Barcino	195	8	TD
El Call de Barcelona als segles XIII i XIV	17	1	I
Eixample la construcció de l'Eixample	12	1	I
Fabra i Coats Sant Andreu i Barcelona	88	4	I
Arquitectura i natura	359	14	VG
Via sepulcral camins i necròpolis	70	3	VG
Via sepulcral Barcino/BCN	328	18	I
Morir i enterrar a Barcino	24	1	VG
Domus romana: Sant Honorat	118	5	I
Barcelona al límit. La guerra i el barraquisme	579	25	VG
Viatge a Barcino	2616	106	I
Barcelona en temps del gòtic	375	17	I
Barcelona sota les bombes	1.125	49	VG
Viatge a la Barcelona medieval	1.547	62	I
Panoràmica històrica en 360º	236	10	VG
Güell, Gaudí i Barcelona	194	9	VG
La Barcelona moderna: abans i després de	106	5	I
Viatge a la Barcelona del segle XVIII	204	8	I
Park Güell visites BSM	11865	432	VG
Pa i companatge a les taules medievals	54	2	I
Les elits de Barcino	86	4	VG
Torre Baró visita guiada	106	4	I
La Guerra Civil a Barcelona	198	8	I
Habitatge a Barcino	91	5	VG
Barraques: els confins de BCN	34	2	I
Visita museu 1h	581	28	VG
L'Eixample Cerdà: la gran transformació de	122	5	I
Verdaguer la veu del poble	420	20	VG
L'aigua a Barcino	202	8	I
Portar l'aigua a la ciutat	223	10	I
TOTAL	37.387	1.561	37.387

Llegenda: VG: Visita Guiada; I: Itinerari; VP (Visita patrimonial); TD: Tallers didàctics

Autoguiats escolars

Autoguiats escolars curs 2019	Participants	Grups
TOTAL AUTOGUIATS GENER		
AG ESCOLAR MUHBA PLAÇA DEL REI GENER	269	16
AG ESCOLAR VIA SEPULCRAL GENER	10	1
TOTAL AUTOGUIATS FEBRER		
AG ESCOLAR MUHBA PLAÇA DEL REI FEBRER	552	25
AG ESCOLAR VIA SEPULCRAL FEBRER	65	3
TOTAL AUTOGUIATS MARÇ		
AG ESCOLAR MUHBA PLAÇA DEL REI MARÇ	1.026	46
AG ESCOLAR VIA SEPULCRAL MARÇ	102	4
TOTAL AUTOGUIATS ABRIL		
AG ESCOLAR MUHBA PLAÇA DEL REI ABRIL	1.271	53
TOTAL AUTOGUIATS MAIG		
AG ESCOLAR MUHBA PLAÇA DEL REI MAIG	1.362	58
AG ESCOLAR VIA SEPULCRAL MAIG	28	2
TOTAL AUTOGUIATS JUNY		
AG ESCOLAR MUHBA PLAÇA DEL REI JUNY	359	14
AG ESCOLAR VIA SEPULCRAL	27	1
AG ESCOLAR VIL·LA JOANA	51	2
TOTAL AUTOGUIATS JULIOL		
AG ESCOLAR MUHBA PLAÇA DEL REI JULIOL	257	11
TOTAL AUTOGUIATS SETEMBRE		
AG ESCOLAR MUHBA PLAÇA DEL REI SETEMBRE	195	8
TOTAL AUTOGUIATS OCTUBRE		
AG ESCOLAR MUHBA PLAÇA DEL REI OCTUBRE	345	18
AG ESCOLAR VIA SEPULCRAL ROMANA OCTUBRE	17	2
AG ESCOLAR SALÓ DEL TINELL OCTUBRE	63	3
AG ESCOLAR CAPELLA OCTUBRE	63	3
AG ESCOLAR VIL·LA JOANA OCTUBRE	44	2
TOTAL AUTOGUIATS NOVEMBRE		
AG ESCOLAR MUHBA PLAÇA DEL REI NOVEMBRE	473	4
AG ESCOLAR SALÓ DEL TINELL NOVEMBRE	50	2
AG ESCOLAR CAPELLA NOVEMBRE	50	2
AG ESCOLAR VIA SEPULCRAL NOVEMBRE	117	5
TOTAL AUTOGUIATS DESEMBRE		
AG ESCOLAR SALÓ DEL TINELL DESEMBRE	14	1
AG ESCOLAR CAPELLA	14	1
AG ESCOLAR MUHBA PLAÇA DEL REI DESEMBRE	252	12
TOTAL	7.076	299

El Projecte Educatiu Integrat del MUHBA porta a terme diversos programes específics de treball conjunt entre el museu i els agents de la comunitat educativa per tal de construir de forma cooperativa una estratègia d'apropiació de la ciutat i del seu patrimoni per part dels alumnes.

Per a primària, el programa principal del Projecte educatiu integrat del MUHBA és el **Patrimonia'm**, una iniciativa ja amb més de 10 anys de continuïtat, que promou el treball cooperatiu entre les escoles i el MUHBA. Aquest any hi ha participat 454 alumnes, 217 de primària i 237 de secundària.

Per a l'ESO, l'activitat principal dins del Projecte educatiu integrat del MUHBA és la proposta de crèdit de síntesi **Viatge per Barcelona**, en versió pilot, adreçat a l'alumnat d'ESO. Aquest projecte té per objectiu fer conèixer i interpretar diverses realitats urbanes a partir d'una metodologia d'observació i anàlisi que es desenvolupa en recorreguts urbans autoguiats. Hi ha alhora el projecte d'aprenentatge **Ciceró BCN**, adreçat a 3r d'ESO, que té per finalitat de desenvolupar les capacitats de l'alumnat per poder fer de guies d'espais patrimonials de la ciutat.

Projecte Ciceró BCN

Des de fa anys, una de les ofertes educatives fonamentals del Museu es desenvolupa en el temps lliure dels més joves. El Museu compta amb el Casal d'Estiu del MUHBA, titulat Llegim la ciutat, que el museu organitza des de fa set anys i compta amb l'homologació de l'Ajuntament de Barcelona. Aquest any ha tingut lloc de l'1 al 12 de juliol. Al casal els més joves s'ho passen molt bé, activitats d'aigua incloses, però ho fan amb una immersió intensiva en el coneixement de la trajectòria històrica i el que ens ha llegat en forma de patrimoni a la ciutat.

El casal d'estiu **Llegim la ciutat**, que aquest any va ser entre els dies 1 i 12 de juliol, té l'objectiu d'educar la mirada i donar eines perquè els nens i nenes siguin capaços d'observar i interpretar la ciutat amb la mirada ingènua del foraster, amb l'interès i la curiositat de qui la trepitja per primera vegada. Les activitats proposades ens apropen a la història i el patrimoni de Barcelona a través dels seus carrers, places i edificis. L'objectiu és la lectura de l'espai urbà i la seva apropiació. L'activitat està adreçada a nens i nenes d'entre 8 a 12 anys durant dues setmanes del mes de juliol, de matí i tarda, amb visites, itineraris, tallers, i combinació d'activitats lúdiques i d'aprenentatge. El Casal manté, des dels seus inicis, un caràcter experimental, d'innovació educativa, que irradia cap al conjunt del projecte educatiu del Museu. Amb els recursos disponibles la convocatòria s'ha de limitar a dos torns, cadascun d'una setmana de durada.

Conceptualment, en l'any 2019 s'han posat les bases per tal que ja en el curs 2019-2020 el MUHBA comenci a configurar-se com a **museu escola**, trencant els límits entre la institució escolar i la museística per a compartir projectes i espais en un ús regular i quotidià, amb aules escolars dins del museu així mateix.

H) COMUNICACIÓ I DIFUSIÓ

El MUHBA ha impulsat campanyes de comunicació específiques especialment per a les seves exposicions, menant campanyes digitals, a la premsa o fins i tot amb banderoles pels carrers, però atorgant en tot moment un gran pes específic a mantenir ben informat i actiu el nombrós i variat nucli de ciutadanes i ciutadans que segueixen regularment i de manera participativa l'activitat i la programació del Museu.

Material gràfic	Campanyes fetes	Tiratge
Fulletons	27	76.350 unitats
Programes	15	65.500 unitats
Newsletters digitals	122	269.946 unitats
Banderoles	2	19 unitats

Dossiers didàctics	2	5.500 unitats
Altres	13	22.820 unitats
Total	181	440.135 unitats

Pàgina web

Visitants al web del Museu	188.230
Pàgines vistes	717.287

Mailing

Persones interessades en rebre informació	3.483
---	-------

I) **PRESENCIA ALS MITJANS**

Campanyes als mitjans	Nombre de campanyes	Nombre d' insercions	Nombre de mitjans
Revistes	4	18	2
Diaris	66	71	10

Mencions als mitjans

Aquest any la presència del MUHBA als mitjans s'ha centrat en temes com les inauguració de les exposicions Barcelona capital mediterrània, el Camp de la Bota o

Barcelona Flashback. També s'han fet ressò de la publicació del llibre El Park Güell i els seus orígens, 1894-1926, escrit per Mireia Freixa i Mar Leniz o de la Guia d'història urbana . Així mateix, s'han escrit articles en relació amb el projecte de renovació de la Casa Padellàs, d'objectes de la col·lecció del museu com el Rellotge dels Flamencs o de la participació del MUHBA en esdeveniments com la Nit dels Museus o l'In Museum.

Visita en el marc del In Museum

J) ACCESSIBILITAT I INCLUSIÓ

Tot el programa del MUHBA està pensat des de l'òptica de l'accessibilitat cultural i de la inclusió social, esforçant-se per trencar els límits entre:

- Els centres i les perifèries, raó per la qual el MUHBA té les seves sales per la ciutat, el punt vertebrador de les quals es troba a Casa Padellàs.
- La recerca i la difusió, i per això tots els programes són oberts a tots els públics i posen en relació centres d'estudis i veïnals amb centres acadèmics, en contra de la diferenciació entre activitats generals i especialitzades.

- Dels temps escolar i l'extraescolar, raó per la qual es promou el Patrimonia'm, que aplega joves de tota classe, barri i condició cultural, així com un casal que permet unificar la passió de conèixer i les pautes d'estudi acadèmiques.
- La universalitat i la diversitat, cabdals tant en el disseny del programa This is Barcelona, adreçat a refugiats i nouvinguts, com en la ideació d'Estimul'art, un programa dirigit als malalts d'Alzheimer que és extraordinàriament respectuós amb allò de comú que té tota experiència humana.
- Els barris i la ciutat, a partir d'itineraris que reforcen alhora l'expressió dels patrimonis com a valor comunitari i com a elements de la personalitat de Barcelona.

Pel que fa a les activitats impulsades a l'hora de facilitar l'accessibilitat, cal destacar la participació del MUHBA dins de la iniciativa **Apropa Cultura**, oferint activitats com la ruta **Dins i fora de la ciutat romana** o la visita comentada al **Refugi 307**.

Menció a part mereix la iniciativa **This is Barcelona / Benvinguts a la ciutat**, un programa en diferents idiomes de coneixement de la ciutat adreçat a persones nouvinguts i a disposició de les institucions d'acollida. S'articula en una sessió d'acollida al museu, on es fa una introducció breu sobre la ciutat, seguida d'un itinerari per sis places de la ciutat que n'expliquen alguns dels seus aspectes principals (la plaça política, la religiosa, l'econòmica, la representativa i monumental, la ròtula comunicativa) i contribueix també a aproximar-se al creixement i història de Barcelona. Aquest any s'ha organitzat l'activitat en un total de dotze vegades i ha reunit 205 persones.

Cal destacar així mateix una nova edició del programa d'activitats **Estimul'Art**, realitzat en col·laboració amb el Museu Frederic Marès i la Fundació ACE-Institut Català de Neurociències Aplicades, i adreçat de manera especial i particularitzada a persones que tenen malalties neurodegeneratives, com les que pateixen Alzheimer. L'objectiu d'aquest projecte és la realització de activitats que facilitin el record i afavoreixin els processos de reminiscència dels participants a través de l'art i de la història de la ciutat, del patrimoni material i immaterial. Aquest s'ha organitzat una sessió el dia 17 de maig.

Finalment, entre les activitats socialment i culturalment més inclusives, cal remarcar el paper cabdal del **Casal d'estiu**, lloc de reunió de nens de tots els orígens, alguns d'immigració molt recent, ens uns dies d'immersió intensiva en la història i el patrimoni de Barcelona, que contribueix a fer d'aquests nois i noies un pal de paller quan, ja en temps escolar, a la classe s'aborden aquests temes i d'altres de relacionats.

Pel que fa a l'**accessibilitat motora i sensorial**, el MUHBA proposa la possibilitat de fer visites adaptades i a tots els centres del Museu es pot disposar dels següents elements d'accessibilitat: aparells de FM per a activitats com les visites comentades o els itineraris. Es tracta d'aparells que consisteixen en un emissor, que utilitza l'educador/a en les seves explicacions i que poden utilitzar aquelles persones que ja tenen un audiòfon propi, a les quals es proporciona un "bucle" (els aparells els tenim a la Plaça del Rei i cal sol·licitar aquest servei amb antelació).

A més, s'ofereix al servei d'interpretació a la **llengua de signes** per a qualsevol activitat. Simplement es demana que es comuniqui per telèfon, fax o correu electrònic amb 2 o 3 dies laborables d'antelació. D'altra banda, pel que fa a l'espai MUHBA Plaça del Rei s'ofereix la possibilitat de disposar d'una cadira de rodes i d'audioguies que són utilitzables amb audiòfons (a través de sistema de bucle magnètic). A més, cal posar de relleu l'accessibilitat de la maqueta de la Plaça del Rei per a invidents i la possibilitat de tocar algunes de les peces que es troben fora de vitrines.

K) PÚBLICS

Entrades venudes	
Entrades generals	628.881
Entrades reduïdes	30.749
Entrades gratuïtes	75.945
Entrades d'accés lliure	190.660
Visites a espais d'interès arquitectònic	411.226

Tipus de visites	
Exposicions permanents	824.691
Exposicions temporals	101.536
Públic de les activitats	61.018

Distribució de les visites per espais patrimonials

MUHBA Plaça del Rei	163.320
La Porta de Mar i les Termes Portuàries	10.519
MUHBA Via Sepulcral Romana	3.351
MUHBA Domus Avinyó	1.823
MUHBA Domus de Sant Honorat	3.367
MUHBA El Call	5.117
MUHBA Vil·la Joana	7.377
MUHBA Park Güell. Casa del Guarda	562.515
MUHBA a Fabra i Coats	1.086
MUHBA Oliva Artés	201
MUHBA Casa de l'Aigua	3.039
MUHBA Refugi 307	15.187
MUHBA Turó de la Rovira	47.790

Distribució de les visites en els espais d'interès monumental

MUHBA Temple d'August	343.328
MUHBA Santa Caterina	68.398

L) USUARIS

Es important destacar l'esforç del Museu per eliminar la divisió entre “públics”, que a partir de la introducció de les tècniques de *marketing* comercial en el camp de la cultura batega rere la divisió entre “públic general” i “públic especialitzat”. Per molt que les polítiques públiques atenguin de manera preferent el primer, la divisió implícita entre “poble” i “elit”, entre “culte i popular” és poc sostenible si més no en un museu de ciutat, motiu pel qual el MUHBA aposta, i així ho defensa internacionalment a través de l'ICOM i el CAMOC, per la necessitat de fer recerca i de fer alhora accessibles tots els seus formats de programació a tots els públics possibles, distingint entre formats i no entre segments d'audiència.

Associació d'amics del MUHBA	293
Carnets de soci	860
Usuaris de la biblioteca	1.008
Visites al Centre de col·leccions	2.459
Visites a l'Arxiu Arqueològic	1.850
Visites, itineraris i audicions	17.688
Debats públics i seminaris	2.161
Programació escolar	41.143

4. COL·LABORACIONS I RELACIONS EXTERNES

A) XARXES

1. A BARCELONA I CATALUNYA

Cal posar de relleu l'important paper dels Amics i amigues del MUHBA i del Cercle del MUHBA.

El grup d'Amics i amigues del MUHBA, integrat ara mateix per 293 persones, és actualment un club ampli de persones especialment interessades en conèixer la història i el patrimoni de la ciutat de Barcelona, que participen de manera freqüent en les activitats generals del Museu a més de les que tenen reservades pel fet de ser Amics, i que també promouen tasques de voluntariat.

Activitat d'amics del MUHBA

El Cercle del Museu, per la seva banda, és una entitat sense personalitat jurídica pròpia, que actua en el marc de la Fundació Barcelona Cultura i que aplega institucions i

empreses arrelades a Barcelona que reconeixen el MUHBA com un instrument per preservar i donar a conèixer els senyals d'identitat de la ciutat. L'objectiu fonamental és donar suport a la promoció i foment de la cultura, des d'una visió dins la qual els museus formen part d'una estratègia per a l'impuls del coneixement, la integració social i el respecte a la diversitat cultural, i alhora generen valor a partir de les relacions entre cultura i activitat econòmica.

A més, el MUHBA també forma part d'Espais Escrits. Xarxa del patrimoni literari català, en relació a la figura i l'obra d'en Jacint Verdaguer i del projecte Vil·la Joana. Casa Verdaguer de la Literatura.

Cal esmentar l'extensa i intensa relació del museu amb múltiples entitats culturals i veïnals barcelonines, cosa que es mostra en les relacions que, amb un paper cabdal i des de fórmules diverses, han tingut entitats com les associacions i plataformes veïnals, els centres d'estudis, institucions i arxius locals amb espais del MUHBA com el Refugi 307, el Turó de la Rovira, Oliva Artés, Vil·la Joana, Fabra i Coats, Casa de l'Aigua o ara el Bon Pastor.

A més, no s'ha d'oblidar la relació activa i regular del Museu amb l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona, amb el Servei d'Arqueologia de Barcelona pel Pla Barcino i amb el Reial Monestir de Santa Maria de Pedralbes, com també la col·laboració amb els centres d'Estudis d'història local de Barcelona, la Fundació Institut Amatller d'Art Hispànic, l'Arxiu Històric del Poblenou, l'Arxiu Històric de Roquetes, i la Fundació Museu historicosocial de la Maquinista Terrestre i Marítima i de la Macosa. Ara mateix, com s'ha constatat amb les sessions dedicades a Reinventar el museu de la ciutat, s'està treballant en futurs projectes que, buscant la col·laboració amb altres entitats i institucions, aprofundeixen en la idea de dur a terme projectes de proximitat que ajudin a fer del museu un laboratori ciutadà i facilitin l'apropiació de la ciutat per part de la gent. També s'han d'esmentar les propostes amb la casa Amatller com a futur espai associat per a realitzar una mostra compartida sobre l'Eixample.

En aquest context s'ha de destacar la reunió de 33 entitats i institucions com Associacions de veïns, centres d'estudis i institucions culturals que va tenir lloc el 18 de desembre de 2019 a la sala Carreras Candi del MUHBA, en la sisena sessió de treball per reinventar el Museu, en perspectiva de barri, de ciutat, europea i global. En aquesta reunió van ser la construcció del coneixement, acadèmicament rigorós i alhora

socialment compartit; la concreció i gestió futura d'espais patrimonials públicocomunitaris; l'ampliació de la col·lecció de la ciutat contemporània; i la previsió d'iniciatives compartides en la programació de seminaris, itineraris i altres activitats

Xarxa Espais Escrits, Xarxa del Patrimoni Literari Català

El Museu forma part de la xarxa Espais Escrits i de la seva junta directiva, pels seus vincles amb la literatura a través de MUHBA Vil·la Joana, dedicada als relats literaris en un marc històric ampli.

Aquest 2019, el dia 4 de novembre, es va celebrar la VIII Jornada Tècnica d'Espais Escrits **Treballar en xarxa** els autors patrimonials, a la Fundació Joan Brossa, el que va coincidir amb la commemoració de l'Any Brossa. La jornada volia ser un espai de reflexió i debat entorn el patrimoni literari. El Viatge literari d'aquest any, que va transcórrer entre els dies 26 i 27 d'octubre, es va dedicar a la Mequinensa de Jesús Moncada. Un any més, i ja en són vuit, es va dur a terme el projecte Clàssics catalans al vostre club de lectura amb la col·laboració del Servei de Biblioteques de la Generalitat de Catalunya i Espais Escrits. Un projecte que consisteix en apropar els clàssics catalans a les biblioteques públiques de Catalunya tot dinamitzant-ne una sessió del club de lectura.

Link: <https://www.espaisescrits.cat/>

2. XARXES INTERNACIONALS

City History Museums and Research Network of Europe (CITYHIST Network)

Aquesta xarxa és un grup de treball promogut pel MUHBA i que està format per museus de ciutat, universitats i centres de recerca en patrimoni d'una vintena de ciutats europees. Es tracta d'una plataforma de col·laboració i un espai de debat que gira al voltant de la història i del patrimoni urbà, així com de la gestió dels museus de ciutat i del lloc institucional i social que ocupen actualment les ciutats. Aquesta xarxa va ser creada el 2010 pel MUHBA i des de llavors ha estat dirigida per aquest museu amb la col·laboració de l'Amsterdam Museum com a secretari de la xarxa.

La CITYHIST Network realitza reunions periòdiques des de 2010 i les seves sessions tenen dos eixos de debat principals. Per una banda, es comparteixen els projectes que es porten a terme, les darreres investigacions sobre història i patrimoni urbà així com la seva aplicació en l'esfera museística. Per una altra banda, es tracten les problemàtiques específiques de la gestió dels museus de ciutat, la seva relació amb la ciutadania i el seu espai institucional dins la ciutat. No es tracta tan sols de poder disposar d'un camp d'actuació més clar per als museus de ciutat sinó de poder avançar en la construcció comuna d'una personalitat compartible d'Europa.

En aquest 2019 s'ha organitzat al MUHBA la reunió de la City History Museums and Research Network of Europe, que va tenir lloc els dies 10 i 11 d'octubre, que ha servit per avaluar la feina feta durant els seus deu anys d'existència en el camp de la recerca en història i patrimoni, la construcció de narratives històriques en les exposicions permanents, la creació de col·leccions contemporànies als museus de ciutat i l'anàlisi dels paisatges urbans, entre d'altres.

Museus i centres de recerca que en 2019 formen part de la xarxa:

Frankfurt Museum, Riga History Museum, Helsinki City Museum, Amsterdam Museum, Hamburg Museum, Museu de Lisboa, Musée d'Histoire de Lyon, Stadtmuseum Berlin, Lëtzebuerg City Museum, Museum Rotterdam (convidat), Museo de Historia de Madrid, Wien Museum, Museum of Copenhagen i City Museum of Ljubljana. Centre for Urban History (Anvers), Institute for Urban History (Estocolm),

Centro per lo Studio di Roma (CROMA), International Cultural Centre of Krakow, Politecnico di Torino, Oxford Brookes University (convidat) i HafenCity Universität Hamburg (convidat).

Link: <https://cityhistorymuseums.wordpress.com/>

ICOM/CAMOC

Finalment, en aquest any 2019 el museu va assistir a les conferències del CAMOC a Lisboa (taller) i a Kyoto (conferència general).

Al Taller de Lisboa, que va tenir lloc els dies 3 i 4 de maig, Joan Roca, director del MUHBA, va pronunciar la conferència “Towards a city museum watch”, on va explicar els fonaments per una nova museologia urbana que el MUHBA estudia per a la seva transformació de museu de la ciutat en museu de la ciutadania, a completar en 2023, en el seu 80è aniversari.

En el Annual Conference del CAMOC, que es va organitzar a Kyoto els dies 2, 3, 4 i 5 de setembre, l'Elena Pérez Rubiales va pronunciar la conferència “Right to the City, Right of the Citizens: For a New Generation of City Museums”, A més, a Kyoto es va guanyar la candidatura per a allotjar a Barcelona la conferència anual del CAMOC de 2021. La intervenció es va dirigir a repensar les ciutats i els museus de ciutat des del marc alternatiu del dret a la ciutat, amb perspectiva multiescalar i sobre la base de la democràcia cultural i la equitat social, per tal de poder avançar en la configuració dels museus de ciutat com a centres patrimonials de coneixement urbà i construcció de ciutadania.

B) CONVENIS I ACORDS

Entre el gran nombre de convenis i acords del Museu amb altres institucions destaquem els següents.

Conveni amb la Generalitat per a la gestió de la Capella de Santa Àgata i de la Domus de Sant Honorat.

Conveni amb B:SM per organitzar activitats adreçades a la ciutadania, estudis, publicacions i cicles de conferències i de concerts al Park Güell.

Conveni amb el Centre Internacional de Música Antiga (Fundació CIMA) per promoure la difusió de la música antiga a Barcelona.

Conveni amb Julià Travel (Barcelona City Tour) per l'obtenció de descomptes.

C) PROJECTES COMPARTITS

Dins de la lògica del MUHBA com a museu de ciutat, a cavall entre les polítiques culturals i les polítiques urbanes, cal destacar en un primeríssim lloc la contribució dels districtes ha estat fonamental per comptar amb recursos d'inversió per tirar endavant els projectes del Museu.

Cal esmentar per començar les propostes compartides que tenen l'objectiu de completar els quatre nous espais del museu a la Barcelona de llevant: la segona fase de les obres a Oliva Artés (projecte MUHBA ciutat metropolitana) i el projecte compartit amb l'ICUB per a la nau F de Fabra i Coats (projecte MUHBA ciutat i treball), on també hi col·laboren estretament les associacions de la Maquinista, Pegaso i Mercedes, l'AVV Bon Pastor, el Centre d'Estudis Ignasi Iglésias i els equips de recerca TIG (Treball, Institucions i Gènere) i d'Història Industrial i de l'Empresa, ambdós de la Universitat de Barcelona, el projecte Bon Pastor (futur MUHBA habitatge i ciutat) i la Casa de l'Aigua (projecte MUHBA proveïment urbà) amb el Districte de Sant Andreu i el de Nou Barris. En aquests dos darrers espais cal també referir la participació activa des del Pla de barris.

A més dels dos districtes que actuen a la Casa de l'Aigua, el de Sant Andreu i el de Nou Barris, en l'àrea del primer s'ha de destacar que així mateix hi ha la Fundació Trinijove, que usa l'espai per a educació social, i en la del districte de Nou Barris és una entitat la que té cura de l'espai. El museu hi comparteix tasques i usos, i compta també amb el Centre d'Estudis Ignasi Iglesias i l'Arxiu Històric de Roquetes com a suports

ocasionals. Per la seva banda, a Oliva Artés, l'espai laboratori del MUHBA dedicat a la metròpoli contemporània, hi ha una presència notable de les entitats, amb l'AVV i altres associacions del Poblenou, aplegades a la Taula Eix Pere IV.

Tot seguit cal esmentar el treball conjunt i regular amb el Districte d'Horta Guinardó en la cura dels espais del MUHBA al Turó de la Rovira, que també inclou la participació de l'Associació de Veïns i Veïnes del Carmel. En darrer lloc, Al Bon Pastor, la proposta de fer a les Cases Barates la secció d'habitatge del Museu és plenament compartida des del primer dia amb l'Associació de Veïns i altres entitats, inclosa la Universitat de Barcelona.

Cal així mateix referir les converses amb el Districte de l'Eixample i la Casa Amatller per ubicar en l'interior d'illa d'aquesta última un espai concertat amb el MUHBA d'explicació de l'Eixample i el modernisme i el suport del Districte de Sarrià-Sant Gervasi a diversos dels programes de MUHBA Vil·la Joana.

Convé esmentar, finalment, la col·laboració amb el Districte de Gràcia en el marc de la programació ciutadana a MUHBA Park Güell, incloent una reunió en 2017 de la taula de memòria del Districte efectuada a la Casa del Guarda.

Tot seguit cal referir la col·laboració amb els centres d'estudis locals de Barcelona. En aquest 2018 han destacat la Taula Eix Pere IV, l'AVV Poblenou i l'Arxiu del Poblenou, en els seminaris i els projectes en format laboratori de MUHBA Oliva Artés, el Centre d'Estudis Ignasi Iglesias en diversos projectes i itineraris del MUHBA a Sant Andreu, l'Arxiu Històric de Roquetes i l'Associació per a la Memòria de Trinitat Vella, en relació amb la Casa de l'Aigua, l'AVV Bon Pastor per al projecte museístic a les Cases Barates, l'AVV Carmel al Turó e la Rovira, el Taller d'Història de Gràcia a MUHBA Park Güell, i l'AVV Vallvidrera a Vil·la Joana.

Quant als altres projectes compartits, i deixant de banda les relacions ad hoc per a una exposició o acte singular, podem destacar els següents:

Projecte de col·laboració amb la Fundació Jacint Verdaguer de Folgueroles amb la finalitat de de conservar, investigar, promoure i difondre el patrimoni tangible i intangible que va generar el poeta Jacint Verdaguer. En aquest any 2018 s'ha col·laborat en particular en la Festa Verdaguer, que ha tingut lloc entre els dies 10 de maig i 10 de juny.

Projecte de col·laboració amb la Fundació J. V. Foix, aquest any en especial en el context de la commemoració dels 125 anys del naixement de l'escriptor.

Projecte en col·laboració amb el museu del Disseny, el Reial Monestir de Santa Maria de Pedralbes, el Museu Frederic Marès, el Museu Nacional d'Art de Catalunya i el Museu de la Música per realitzar el cicle Art i Història als museus de Barcelona.

Continuació del projecte de recerca de gastronomia històrica en col·laboració amb la Universitat de Barcelona i la Fundació Alícia.

Projecte de col·laboració amb Apropa Cultura per tal de facilitar l'apropament de la cultura a persones amb diversitat funcional, en situació de vulnerabilitat i altres en situació de discriminació i risc d'exclusió social.

Projecte en col·laboració amb la Fundació ACE-Institut Català de Neurociències Aplicades i el Museu Marès per menar el programa d'activitats Estimul'Art.

Projecte en col·laboració amb l'escola Àngel Baixeras i la Fundació Catalana de l'Esplai pel Casal d'Estiu.

Projecte en col·laboració amb el Consorci d'Educació de Barcelona per a la implementació del projecte Patrimonia'm a més escoles de la ciutat.

Projecte de col·laboració amb el Laboratori de modelització virtual de la ciutat de l'ETSAB per a l'aixecament en escàner làser de diversos espais patrimonials del MUHBA i per a la seva restitució tridimensional.

Projecte *Europa inter urbes*. Es tracta d'un interactiu que s'esforça en rellegir la història d'Europa des de la perspectiva de les ciutats, que es porta a terme en col·laboració amb altres museus europeus de ciutat i del qual ja s'ha exhibit la primera mostra a l'Exposició Barcelona Flashback.

D) **PARTICIPACIONS**

Aquest 2019 el museu ha participat en esdeveniments de la ciutat com el In Museu (2 de febrer), la Festivitat de Santa Eulàlia (12 de febrer), el cicle de visites Art i Història als museus de Barcelona (del 5 de març a l'11 d'abril), Entre tallers i museus (6 de maig), Festa Verdaguer (del 16 de maig al 10 de juny), El dia internacional dels

museus (18 de maig), La nit dels museus (19 de maig), la Diada (11 de setembre), el dia de la Mercè (24 de setembre), Barcelona dibuixa (20 d'octubre) o el 48h Open House Barcelona 2019 (24 i 25 d'octubre).

A més, els diferents membres del MUHBA han realitzat les següents contribucions en congressos i seminaris:

- 27 d'abril de 2019. *Del fragmento al panel expuesto. Pintura mural de la Domus Avinyó de Barcelona*. Congreso internacional. La pintura romana en Hispania (Cartagena). Participa: Lídia Font.
- 3 de maig de 2019. *This is not a Pipe... How to detect a City Museum in 20 minutes*. CAMOC Workshop. Towards a City Museum Watch. Participa: Joan Roca.
- 13-17 de maig de 2019. *Removing Non -Original Film-Forming Substances From Mural Paintings Surfaces: the Use of Micro-Fragmented Agar Gels*. American Institute of Conservation-ICCROM. Annual Meeting: New Tools, Techniques, and Tactics in Conservation and Collection Care (Uncasville). Participa: Lídia Font.
- 23 de juliol de 2019. *L'objecte arqueològic: de l'excavació a la vitrina*, el Born CCM. Participen: Núria Miró i Emili Revilla
- 5 de setembre de 2019. *Right to the City, Right of the Citizens: For a New Generation of City Museums*. CAMOC Annual Conference 2019. City Museums as Cultural Hubs – Past, Present and Future. Participa: Elena Pérez Rubiales.
- 25 d'octubre de 2019. *Ponència inaugural: Una nova forma d'aprehendre el territori. El Món és 3D*. GEOCOM. Departament de Territori i Sostenibilitat. Generalitat de Catalunya. Participen: Joan Roca, Ramon J. Pujades i Daniel Alcubierre.
- 21 de novembre de 2019. *L'Arxiu arqueològic del Museu d'Història de Barcelona. Sessió Intercanvi*. Espai 4. Palau de la Virreina. Participa: Emili Revilla.

Visites i seminaris de Joan Roca com a jutge o avaluador de l'European Museum Forum i el Consell d'Europa als museus M9 de Venècia i Villa Bernasconi de Cernobbio (I), Muzeum Susch (CH), Postmuseum Liechtenstein, Landesmuseum Zurich

(CH) i Junghans Terrassenbaum Museum de Schramberg (D), amb assistència al plenari de l'EMF a Sarajevo i a les sessions deliberatives a Portimao (P) pel novembre.

Finalment, s'ha de posar de relleu així mateix que alguns membres del personal del MUHBA formen part de diversos equips de recerca reconeguts pel ministeri:

- ARCHAIDE (ARCHaeological Automatic Interpretation and Documentation of cEramics). Participa: Emili Revilla.
- Movimiento y movilidad en el mediterráneo medieval. Personas, términos y conceptos (PGC2018-094502-B-I00). Participa: Ramon Pujades.
- Ciudad y territorio en la cartografía española: una perspectiva histórica, (CSO2017-87080-P, 2018-2022). Participa: Ramon Pujades.

E) **RELACIONS INSTITUCIONALS**

Degut al seu caràcter de museu urbà, es desenvolupa un treball constant no tan sols amb l'Institut de Cultura de Barcelona (ICUB), del qual en forma part, sinó també amb les altres entitats i institucions de la ciutat; de manera molt especial, dins mateix de l'Ajuntament, amb els districtes de la ciutat, amb les institucions acadèmiques i amb els centres d'estudis locals i les associacions de veïns. A més, no cal oblidar les relacions internacionals que té el MUHBA i que, entre d'altres, s'han fet palès amb l'organització de la reunió de la City History Museums and Research Network of Europe, que va tenir lloc a MUHBA Plaça del Rei els dies 10 i 11 d'octubre. Per tot això, i a cavall entre les polítiques culturals i les polítiques urbanes, el nombre de visites institucionals procedents d'aquestes entitats ha sigut constant i molt elevat al llarg d'aquest any.

5. ORGANITZACIÓ

A) RECURSOS HUMANS

El museu ha estat organitzat per al seu funcionament intern en les àrees de Direcció, Administració, Projectes, Programes i Col·leccions. El personal del MUHBA a finals de 2018 l'integraven les persones següents:

Daniel Alcubierre, María José Arnal, Sergi Benajas, Mònica Blasco, Josep Bracons, Jaume Capsada, Eulàlia Cartró, Carme Cazalla, Lídia Font, Carlos Fumanal, Marta Iglesias, Jaime Irigoyen, Anna Lázaro, Teresa Macià, Sònia Martínez, Carles Mela, Núria Miró, Mònica Mosteirín, Elena Pérez, Carla Puerto, Andreu Puig, Ramon Pujades, Emili Revilla, Elena Rivali, Joan Roca, Aurora de la Rosa, José Manuel Sánchez, Teresa Soldino, Edgar Straehle, Xavier Tarraubella, Montserrat Valero, Senén Vallès i Dolors Xufré.

Distribució del personal	Homes	Dones	Total
Funcions directives	3	1	4
Funcions tècniques	10	9	19
Funcions administratives	2	8	10
Total	15	18	33

També hi ha hagut tres estudiants en pràctiques i dues persones vinculades al programa Barcelona Activa que han col·laborat amb el museu.

B) MEMÒRIA ECONÒMICA

Ingressos

Ingressos propis	761.027, 28
------------------	-------------

Altres	201.880,68
--------	------------

Total	962.907,96
-------	------------

Despeses

Personal	1.869.666,80
----------	--------------

Despeses d'exploració	3.258.319,90
-----------------------	--------------

Total	5.127.986,70
-------	--------------

C) OBRES I MANTENIMENT

Aquest any 2019 han continuat les obres de reforma de l'espai MUHBA Oliva Artés. També s'han realitzat obres de sanejament i rehabilitació a la façana de l'espai MUHBA Plaça del Rei, cosa que ha inclòs el reforçament dels contraforts. Finalment, s'ha de parlar del projecte del Bon Pastor, que s'emmarca en una acció amb el Pla de Barris i el districte de Sant Andreu.

D) LLOGUER D'ESPAIS

Aquest any el museu ha llogat els seus espais en un nombre total de 33 vegades per a la realització de diferents actes.

E) **PATROCINI**

Diari Ara

El Periódico

Julià Travel

6. RESUM D'INDICADORS

PÚBLIC

Entrades venudes

Entrades generals 628.881

Entrades reduïdes 30.749

Entrades gratuïtes 75.945

Entrades d'accés lliure 190.660

Visites a espais d'interès arquitectònic 411.226

Tipus de visites

Exposicions permanents 824.691

Exposicions temporals 101.536

Públic de les activitats 61.018

Usuaris

Biblioteca 1.008

Visites al Centre de col·leccions 2.459

Visites a l'Arxiu Arqueològic 1.850

COL·LECCIONS

Objectes en préstec durant l'any	2.583
Nombre d'incorporacions	1.549
Objectes totals	75.009
Registrats o inventariats el 2019	6.457
Registrats o inventariats totals	
Pendents	
Objectes propis exposats al museu	1.295
Exposicions permanents	1.047
Exposició temporal	248

COMUNICACIÓ

Visites a la web	717.218
Persones interessades en rebre informació	3.215
Material gràfic	
Fulletons (Flyers, Díptics, etc.)	76.350 unitats
Programes	65.500 unitats
Newsletters	269.946 unitats

Banderoles	19 unitats
Total	411.815 unitats
Publicacions	
Guies	45.000 unitats
Guies d'història urbana	14.000
Fulls de centre	31.000
Col·lecció Pòsits	800 unitats
Col·lecció Documents	700 unitats
Llibrets de sala	14.450 unitats
Butlletí MUHBA	5.500 unitats